

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY BONIEWO
2017-2027**

SPIS TREŚCI

1. Metodologia opracowania Strategii.....	3
1.1. Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo na lata 2017-2027.....	3
1.2. Zasięg terytorialny Strategii.....	6
1.3. Horyzont czasowy Strategii.....	6
1.4. Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii.....	6
1.5. Powiązania Strategii z dokumentami programowymi europejskimi, krajowymi oraz regionalnymi i lokalnymi.....	7
2. Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Boniewo.....	12
2.1. Definicja obszaru objętego strategią.....	12
2.2. Ludność, struktura ludności i procesy demograficzne.....	14
2.3. Rynek pracy i gospodarka.....	16
2.4. Infrastruktura techniczna.....	23
2.5. Edukacja.....	28
2.6. Ochrona zdrowia.....	30
2.7. Pomoc społeczna.....	30
2.8. Turystyka.....	31
2.9. Sport, kultura.....	33
3. Budżet i zdolność inwestycyjna gminy.....	35
4. Analiza SWOT.....	36
5. Wizja i misja rozwoju gminy.....	38
6. Cele strategiczne rozwoju Gminy Boniewo w latach 2017-2027.....	43
7. Cele operacyjne i działania rozwojowe Gminy Boniewo.....	45
8. Planowane zadania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Boniewo.....	51
9. Grupy odbiorców Strategii.....	53
10. Źródła finansowania.....	54
11. System wdrażania, monitorowania i aktualizacji strategii.....	58
11.1. Wdrażanie Strategii.....	58
11.2. Monitoring Strategii.....	61
11.3. Aktualizacja Strategii.....	63
12. Promocja i komunikacja społeczna w ramach Strategii.....	65
13. Spis tabel i rysunków.....	66
14. Załączniki.....	67

Wykaz użytych skrótów

BDL	Bank Danych Lokalnych
Diagnoza	Diagnoza na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Boniewo
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFŚ	Europejski Fundusz Społeczny
FS	Fundusz Spójności
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KFM	Krajowy Fundusz Mieszkaniowy
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PKD 2007	Polska Klasyfikacja Działalności 2007
POIŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RPO WK-P 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2014-2020
Strategia	Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027
UE	Unia Europejska
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

1. Metodologia opracowania Strategii

1.1. Przesłanki opracowania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo na lata 2017-2027

„Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027” zwana dalej „Strategią” jest głównym instrumentem realizacji celów rozwojowych Gminy Boniewo w perspektywie do 2027 roku.

Dokument dotyczy problematyki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Podstawowym jego celem jest przedstawienie propozycji głównych kierunków i działań, których realizacja w okresie 2017-2027 r. przyczyni się do wzrostu pozycji konkurencyjnej Gminy na mapie regionu i kraju oraz podniesienia poziomu atrakcyjności i jakości życia mieszkańców. Tworzenie warunków dla rozwoju społeczno-gospodarczego stanowi jedno z kluczowych zadań Samorządu Gminy Boniewo. Zaprojektowane w Strategii cele i działania oraz instrumenty wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego, pozwolą w sposób efektywny stymulować wzmocnienie pozycji gospodarczej Gminy przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju oraz zapewnieniu dobrej jakości życia mieszkańców Gminy. Opracowanie Strategii jest wynikiem zmian społeczno-gospodarczych, zachodzących w obrębie gminy, jak i w jej otoczeniu makroekonomicznym zjawiska natury gospodarczej, społecznej, kulturowej, technicznej itp.), a także wynika z konieczności aktualizacji kierunków rozwojowych Gminy Boniewo w kontekście dostosowania założeń, wskazań oraz wytycznych i rekomendacji, które płyną z dokumentów programowych europejskich, krajowych i regionalnych.

Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 wskazuje konkretne założenia przyjęte dla rozwoju Gminy oraz definiuje cele i kierunki interwencji, służące podnoszeniu konkurencyjności Gminy oraz przełamywaniu strukturalnych problemów gospodarczych i społecznych.

Realizacja wyzwań rozwojowych Gminy wiąże się z podejmowaniem współpracy z samorządami innych szczebli, instytucjami państwowymi, partnerami społecznymi i prywatnymi. Stąd też Strategia nie obejmuje wyłącznie zadań będących w kompetencjach samorządu gminnego, ale wskazuje na rozwiązania niezbędne dla stałego i efektywnego rozwoju całej wspólnoty Gminy, realizowane także przez partnerów Strategii, w tym organizacje pozarządowe, grupy działania i organizacje mieszkańców. Główne odniesienia dla planowanego procesu rozwoju Gminy wynikają ze zmian ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz przyjęcia Krajowej Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). Ponadto uwzględniono dokumenty europejskie (Strategia Europa 2020), a także inne dokumenty programowe krajowe (Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r., Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r.), a także regionalne, w tym *Strategię Rozwoju Województwa Kujawsko Pomorskiego do roku 2020. Plan Modernizacji 2020+*. Uwzględnienie wytycznych i rekomendacji, płynących z dokumentów nadrzędnych, pozwoliło na

skorelowanie *Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027* z priorytetami rozwojowymi województwa, a w dalszej perspektywie na korzystanie z nowych narzędzi polityki regionalnej. Horyzont czasowy *Strategii* został tak przyjęty, aby obejmował w całości perspektywę finansową Unii Europejskiej (tj. 2014-2020 wraz z rozliczeniem projektów tj. 2023 rok i okresem ich m.in. 3 letniej trwałości). *Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027* składa się z następujących głównych części:

1. analizy i diagnozy strategicznej sytuacji Gminy wraz z analizą mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju (SWOT);
2. opracowania założeń strategicznych zawierającej: wizję, misję i cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki rozwoju;
3. systemu realizacji, monitorowania i ewaluacji założonych celów strategicznych, w tym ram finansowych oraz wykazu projektów kluczowych ujętych w formie Wieloletniego Planu Finansowego.

W zakresie przedmiotowym w *Strategii* znalazły się następujące zagadnienia:

- analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Boniewo
- określenie głównych celów rozwojowych Gminy Boniewo
- zaprojektowanie grupy kierunkowych działań i głównych projektów w celu m.in. wykorzystania środków EFRR, EFS, RPO WK-P 2014-2020 oraz innych programów krajowych, jako źródeł finansowania rozwoju Gminy Boniewo,
- wskazanie mechanizmów zarządzania, monitorowania i korekty działań strategicznych Gminy,
- wskazanie głównych partnerów realizacyjnych zadań dla wsparcia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego,
- wskazanie źródeł finansowania *Strategii*,

Ponadto w *Strategii* wskazano:

- źródła finansowania wskazanych działań i zadań strategicznych
- przedstawiono strukturę organizacyjną niezbędną do wdrażania *Strategii*
- procedurę monitorowania i oceny postępów wdrażania *Strategii*
- procedurę ewaluacji i aktualizacji osiąganych celów oraz wprowadzania zmian w *Strategii*.

Integralną częścią *Strategii* jest analiza sytuacji Gminy, która pozwoliła na zidentyfikowanie głównych problemów rozwojowych Gminy Boniewo i opracowanie scenariusza rozwoju oraz wskazania celów strategicznych na podstawie analizy potencjałów dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy.

Metodologia opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027* uwzględnia m.in. wyniki analizy strategicznej regionalnych oraz lokalnych dokumentów rozwojowych. Wnioski

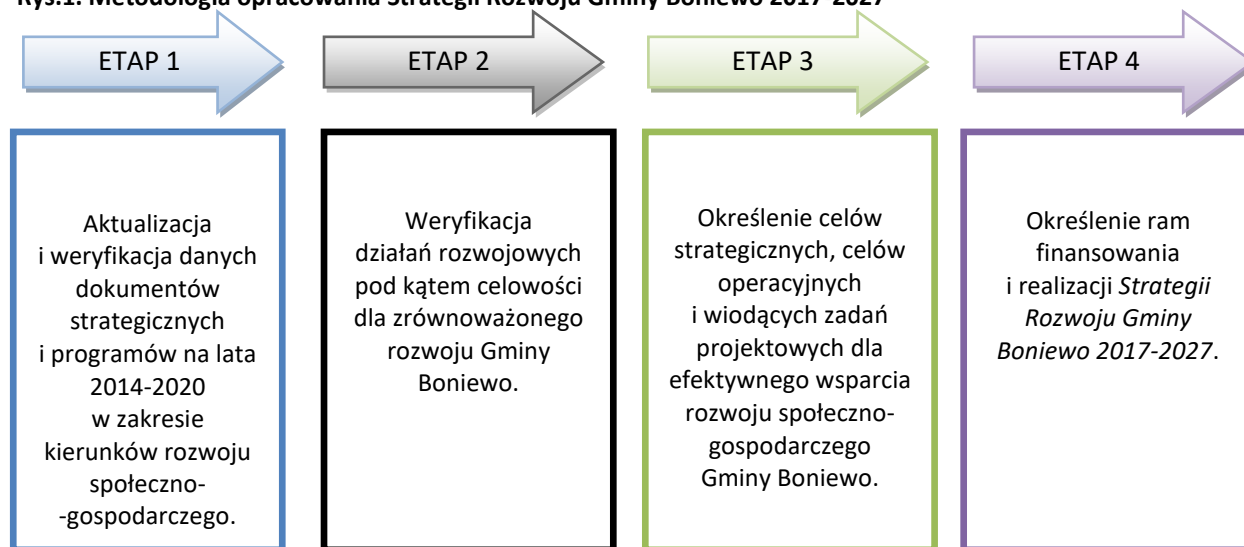
z przeprowadzonej analizy były podstawą do wypracowania celów i zadań na rzecz wsparcia zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Zastosowano podejście planowania strategicznego metodą hierarchizacji celów tj. sformułowano cel główny oraz cele operacyjne i proponowane działania strategiczne. W zakresie każdego celu operacyjnego wyszczególniono propozycję wiodących zadań projektowych, mających przyczynić się do wzrostu społeczno-gospodarczego Gminy

Dla potrzeb opracowania wykorzystano następujące dane:

1. Dane zgromadzone w wyniku analizy strategicznej dokumentów programowych UE oraz regionalnych na lata 2014-2020,
2. Dane statystyczne GUS, Bank danych lokalnych,
3. Dane Urzędu Gminy Boniewo,
4. Dane raportów i analiz sektorowych z zakresu rozwojowego Gminy,
5. Dane źródłowe uzyskane z Urzędu Gminy Boniewo.

Wykorzystane w pracy nad opracowaniem *Strategii* metody i narzędzia analityczne zostały dostosowane do charakteru dokumentu, wskazującego na określone cele rozwojowe Gminy.

Rys.1. Metodologia opracowania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027

Źródło danych: opracowanie własne

W wyniku przyjętej metodologii prac dokonano wskazania głównych potencjałów rozwojowych Gminy oraz możliwości ich wykorzystania dla wzrostu konkurencyjności społeczno-gospodarczej obszaru w regionie i kraju.

W wyniku partycypacji społecznej w tym udziału mieszkańców w procesie planowania poprzez ankiety i inne formy komunikacji społecznej przyjęte w *Strategii* proponowane rozwiązania przyczynią się w sposób wielokierunkowy do przyspieszenia procesów społeczno-rozwojowych Gminy

Boniewo. Opracowanie *Strategii* nie zamyka możliwości wprowadzania zmian, prowadzenia konsultacji środowiskowych i składania propozycji działań na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w wyniku aktualizacji wynikającej z dynamicznie zmieniających się uwarunkowań rozwoju kraju i regionu.

1.2. Zasięg terytorialny Strategii

Strategia obejmuje swoim zasięgiem oddziaływania Gminę Boniewo w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie włocławskim. Jednostką administracyjną obsługującą Gminę jest Urząd Gminy Boniewo w Boniewie.

1.3. Horyzont czasowy Strategii

Okres objęty strategią dotyczy perspektywy na lata 2017-2027.

1.4. Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem Strategii

Przy opracowywaniu strategii wykorzystane zostały narzędzia i założenia metod planowania strategicznego, takie jak: metoda ekspercka i partycypacji społecznej oraz uspołecznienia, analiza SWOT, metoda aktywnego planowania strategicznego oraz metody pośrednie planowania strategicznego, w tym konsultacje społeczne.

W toku prac poprzedzono konsultacje społeczne, których celem była ocena działań gminy, zbadanie potrzeb mieszkańców oraz wypracowanie kierunków i głównych celów rozwoju gminy. Konsultacje przeprowadzono w 2016 roku w grupie mieszkańców na podstawie ankiet oraz w trakcie spotkania radnych z mieszkańcami oraz pracownikami UG (ankiety w załączeniu). Dobór grup miał na celu dostarczenie informacji na temat oceny działań gminy oraz oczekiwań mieszkańców. W pracach nad niniejszym dokumentem brała udział liczna grupa osób z obszaru gminy, zarówno mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy, jak i lokalni inicjatorzy społeczni oraz przedstawiciele organizacji społecznych z terenu Gminy. Pomysły i wiedza osób biorących aktywny udział w warsztatach planowania strategicznego oraz wypełniających kwestionariusz ankiety nt. aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Boniewo, zostały wykorzystane przy opracowywaniu niniejszego dokumentu. Zespół reprezentujący ogół mieszkańców gminy pod nadzorem ekspertów zewnętrznych wskazał założenia do analizy SWOT, określił główne kierunki i cele rozwoju oraz dokonał wyboru najważniejszych zadań, które powinny zostać zrealizowane w okresie obowiązywania nowej strategii. Aktywny udział przedstawicieli Gminy we wszystkich pracach nad przygotowaniem Strategii zapewnił reprezentację interesów społeczności gminnej. Spełniono w ten sposób, istotne z punktu widzenia planowania strategicznego, kryterium partycypacji społecznej. Jednocześnie pozwala to mieć nadzieję, iż realizacją strategii będą zainteresowane wszystkie najważniejsze ugrupowania społeczne i gospodarcze.

1.5. Powiązania Strategii z dokumentami programowymi europejskimi, krajowymi oraz regionalnymi i lokalnymi.

Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 posiada szerokie odniesienia i jest powiązana z dokumentami strategicznymi i planistycznymi okresu programowania 2014-2020. Powiązania odnoszą się do dokumentów europejskich, krajowych regionalnych i lokalnych.

Poniżej przedstawiono bezpośrednio powiązania pomiędzy opracowaniem, a dokumentami różnych szczebli, co gwarantuje spójność celów z celami rozwojowymi polityk europejskich, krajowych oraz regionalnych na lata 2014-2020.

Tabela 1. Wykaz powiązań Strategii z dokumentami programowymi 2014-2020

Poziom europejski	Poziom krajowy	Poziom regionalny	Poziom lokalny
Strategia Europa 2020	Narodowy Plan rewitalizacji 2022 Założenia	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno - Gospodarczego gmin powiatu włocławskiego.
	Krajowa Polityka Miejska 2023	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lat 2014-2020	Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boniewo
		Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Boniewo, Uchwała Nr XVI/121/16 Rady Gminy Boniewo z dnia 25 listopada 2016 r.
	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
	Strategia Rozwoju Kraju 2020	Zasady Programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Plan odnowy miejscowości Gminy Boniewo
	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030		Studium Uwarunkowań i Kierunków Rozwoju Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Boniewo

Źródło danych: *opracowanie własne.*

Strategia wykazuje powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie europejskim krajowym, regionalnym i lokalnym, w następującym zakresie jaki zilustrowano w poniższym zestawieniu:

Tabela 2. Zakres powiązań Strategii z dokumentami programowymi 2014-2020

Nazwa dokumentu	Zakres powiązań
Strategia Europa 2020	Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie powiązane ze sobą priorytety, do których należą: I. rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; II. rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; III. rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Program przyczyni się do realizacji Priorytetu III i Celów 1, 4 i 5. Zaplanowane w jego ramach działania są komplementarne z założeniami Strategii Europa 2020 i wpływają na efektywniejszą ich realizację.
Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia	Zgodnie z założeniami <i>Narodowego Planu Rewitalizacji</i> – Gminny Program Rewitalizacji ma stanowić podstawę prowadzenia działań rewitalizacyjnych, tworząc ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań. Program Rewitalizacji musi zawierać co najmniej: - diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, - określenie terytoriów wymagających wsparcia, - wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej ze wskazaniem kierunków działań i wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć, - mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na danym obszarze zdegradowanym, - opis zaangażowania społeczności i innych partnerów w przygotowanie i realizację Programu, - ramy finansowe, z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania tj. oprócz finansowania unijnego także finansowanie krajowe czy środki prywatne, - system monitorowania zmiany i skuteczności działania. Narodowy Plan Rewitalizacji to główny skalający dokument rządowy określający całościowo tytułowy plan rewitalizacji, jego cele i mechanizmy działania, w związku z czym <i>Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027</i> ujemuje działania na rzecz rewitalizacji i jest zgodna z wytycznymi NPR
Strategia Rozwoju Kraju 2020	Głównym celem Strategii Rozwoju Kraju 2020 jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Określa ona trzy obszary

	strategiczne: • Sprawne i efektywne państwo; • Konkurencyjna gospodarka; • Spójność społeczna i terytorialna Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 wpisuje się w ww. obszary strategiczne i realizuje następujące cele: Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki, Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego, Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Cel III.1. Integracja społeczna, Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, • Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych i lokalnych.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie	Celem strategicznym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 jest - wzrost, zatrudnienie i spójności w horyzoncie długookresowym, służyć temu ma efektywne wykorzystanie specyficznych terytorialnych potencjałów rozwojowych oraz wzmocnienia przewag konkurencyjnych przy jednoczesnym usuwaniu barier rozwojowych. Strategia wskazuje trzy cele szczegółowe: • Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (konkurencyjność), • Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych (spójność), • Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (sprawność). Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 wpisuje się w ww. cele i realizuje następujące: 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe, 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Celem strategicznym polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Dokument wyznacza sześć celów, z których kilka ma bezpośrednie powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 tj. • Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju • Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych • Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających

	osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski • Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.
Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020. Plan modernizacji 2020+	Strategia rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego do 2020 roku, przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko -Pomorskiego nr XLI/693/13 z dnia 21 października 2013 r., stanowi odpowiedź samorządu województwa na zmieniającą się sytuację polityczną kraju i warunki społeczno-gospodarcze oraz przestrzenne regionu. Zgodnie z dokumentem misją regionu jest uzyskanie określonego stanu rozwoju województwa kujawsko - pomorskiego, gdzie na pierwszym miejscu są jego mieszkańcy: poszczególne jednostki tworzące rodziny i składające się na całe społeczeństwo. <i>„Kujawsko-pomorskie – człowiek, rodzina, społeczeństwo”</i> Misja ta będzie realizowana przez m.in. następujące priorytety: 1. Konkurencyjna gospodarka; 2. Modernizacja przestrzeni wsi i miast; 3. Nowoczesne społeczeństwo. Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizacji społeczno-gospodarczej przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Cele te realizowane będą w wyniku wdrożenia planowanych działań w ramach Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027, która jest spójna i komplementarna z celami rozwojowymi województwa kujawsko-pomorskiego.
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Program ten zakłada wsparcie działań, które mają spowodować rozwój regionu pod względem społecznym jak i gospodarczym. Głównym celem dokumentu jest uczynienie województwa kujawsko -pomorskiego konkurencyjnym i innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Planowane działania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 wpisują się w założenia większości osi priorytetowych RPO WK-P 2014-2020 oraz wpisuje się w cele szczegółowe, określone dla następujących osi priorytetowych: • Oś Priorytetowa 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie • Oś Priorytetowa 4 Region przyjazny środowisku • Oś Priorytetowa 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry • Oś Priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy • Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo • Oś Priorytetowa 10 Innowacyjna edukacja Realizacja przedsięwzięć zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Boniewo przyczyni się do osiągnięcia wskaźników określonych w RPO WK-P 2014-2020, a tym samym wpłynie na realizację celów szczegółowych i celu głównego programu.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko -Pomorskiego do roku 2020.	Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 wykazuje zgodność z następującymi celami strategicznymi dokumentu wojewódzkiego: • Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu

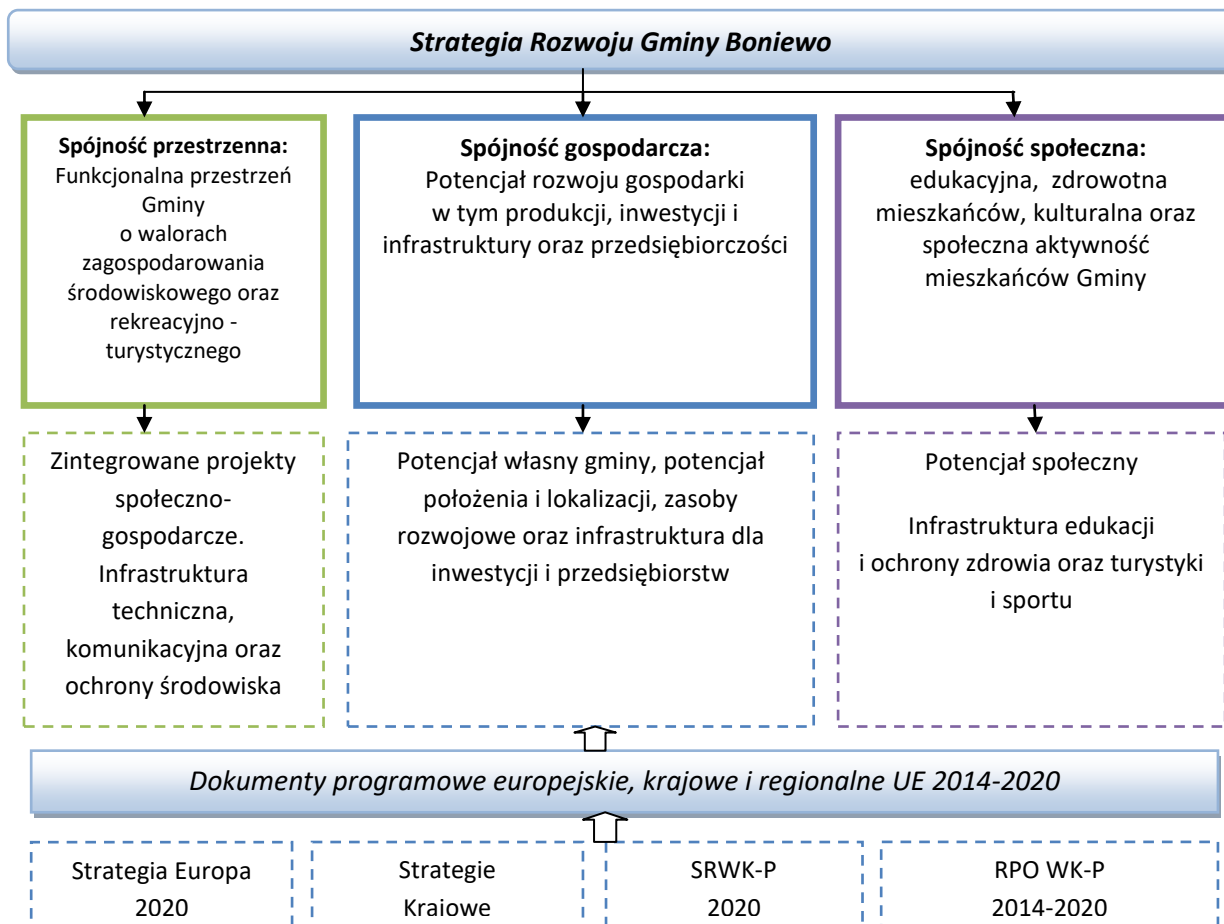
	• Wzrost poziomu życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych • Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym
Strategia Rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gmin powiatu wrocławskiego	Strategia Rozwoju Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego gmin powiatu wrocławskiego zakłada osiągnięcie zasadniczego celu jaki jest Efektywne wykorzystanie potencjału i wzrost jakości kapitału społecznego dla przyspieszenia rozwoju gospodarczego południowej części powiatu wrocławskiego. W cel ten w całości wpisują się działania i założenia Strategii Rozwoju Gminy Boniewo. Ponadto Strategia Gminy Boniewo przyczyni się do realizacji celów w skali obszaru rozwoju takich , jak: • Konkurencyjna gospodarka zbudowana na racjonalnym wykorzystaniu walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego • Kreatywne społeczeństwo korzystające z usług na najwyższym poziomie • Rozwinięta infrastruktura techniczna i komunalna funkcjonująca na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Boniewo, Uchwała Nr XVI/121/16 Rady Gminy Boniewo z dnia 25 listopada 2016 r.	Głównymi celami PGN określonymi w dokumencie są: • poprawa jakości powietrza poprzez redukcję gazów cieplarnianych związanych ze spalaniem paliw na terenie Gminy Boniewo, • zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, • redukcja poziomu zużytej energii finalnej na terenie Gminy Boniewo Strategia Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 nakreśla szereg celów i działań odnoszących się do poprawy środowiska oraz efektywności energetycznej i w ten sposób jest spójna i komplementarna z założeniami gospodarki niskoemisyjnej.

Źródło danych: *opracowanie własne.*

2. Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Boniewo

Diagnoza społeczno-gospodarcza zawiera zestawienia danych statystycznych, charakteryzujących Gminę Boniewo wraz z ich syntetycznym opisem. Zawiera ogólną charakterystykę Gminy Boniewo oraz dane opisujące ludność gminy i wskazanie tendencji zaobserwowanych w sferze głównych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. W Diagnozie ujęto także zagadnienia rynku pracy, rozwoju gospodarczego. Opisano także główne elementy stanu infrastruktury społecznej i technicznej. W wyniku analizy przyjęto następującą mapę orientacji kierunków rozwoju dla Gminy Boniewo.

Rys. 2. Główne kierunki strategicznego rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie dokumentów rozwojowych lokalnych oraz regionalnych na lata 2014-2020.

2.1 Definicja obszaru objętego strategią

Gmina Boniewo położona w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie włocławskim. Administracyjnie obszar podzielony jest na 20 sołectw. Sołectwa Gminy Boniewo to: Anielin, Arciszewo, Bierzyn, Boniewo, Grójec, Grójczyk, Jerzmanowo, Lubomin Leśny, Lubomin Rządowy, Lubomin, Łąki Markowe, Łąki Wielkie, Osiecz Mały, Osiecz Wielki, Otmianowo, Sarnowo, Sieroszewo, Sułkówki, Wólka Paruszeńska, Żurawice. Geograficznie i przestrzennie gmina znajduje się na terenie Pojezierza Wielkopolskiego.

Rys. 3. Mapa lokalizująca położenie geograficzne Gminy Boniewo

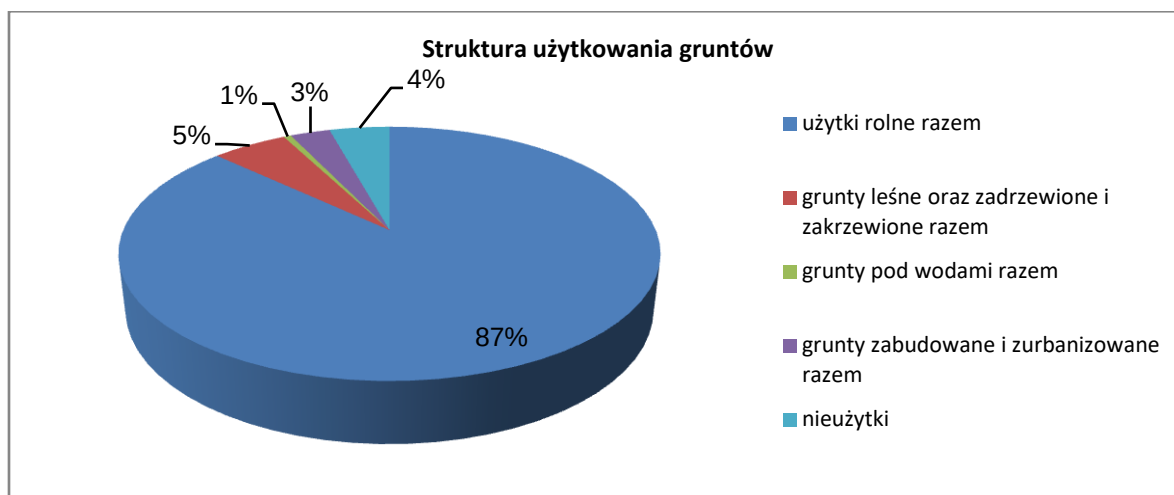
Źródło: Google Maps.

Gmina Boniewo zajmuje obszar 78km² (stan na 2013 r.), w tym:

- użytki rolne: 87,0% (67,50km²)
- kompleksy leśne: 5,0% (4,17km²)
- grunty pod wodami: 1,0% (0,41km²)
- grunty zabudowane: 3,0% (2,21km²)
- nieużytki: 4,0% (3,33km²).¹

¹ Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych <http://stat.gov.pl> [dostęp: 23.11.2016]

Rys. 4. Struktura użytkowania gruntów Gminy Boniewo

Źródło danych: : dane GUS 2015

Boniewo należy powierzchniowo do najmniejszych gmin województwa i najmniejszych gmin powiatu włocławskiego (78 km² co stanowi 5,3 % powierzchni powiatu).

Gmina Boniewo sąsiaduje z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- od wschodu – Chocień,
- od południowego-wschodu – Chodecz,
- od południowego-zachodu – Izbica Kujawska,
- od północnego-zachodu – Lubraniec

2.2 Ludność, struktura ludności i procesy demograficzne

Według danych Urzędu Gminy Boniewo, na terenie Gminy zamieszkuje 3 484 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2015 roku).

Tabela 3. Ludność Gminy Boniewo

Lp.	Gmina Boniewo
Wiek 0-2	62
Wiek 3-6	143
Wiek 7-18	477
Wiek 19-64 K	1008
Wiek 19-64 M	1209
Powyżej 60 lat K	435
Powyżej 60 lat M	150
r-m	3 484

Źródło danych: : dane Urzędu Gminy Boniewo, 2016 r.

Tabela 4. Charakterystyka ludności Gminy Boniewo

Wyszczególnienie	Dane
Kobiety	1750
Urodzenia	41
Zgony	45
Przyrost naturalny	-4
Saldo migracji ogółem	-16
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	695
Ludność w wieku produkcyjnym	2126
Ludność w wieku poprodukcyjnym	681

Źródło danych: dane GUS 2015 r.

W Gminie ujawnia się powolny spadek wielkości zaludnienia. Według statystyk GUS w porównaniu z rokiem 2005 liczba ludności w gminie w roku 2015 zmalała o ok.1,5%. Udział grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym stanowi 19,85 %, grupy ludności w wieku produkcyjnym 60,71%, a w wieku poprodukcyjnym 19,45 %. W perspektywie 10 -letniej dynamika zaludnienia w Gminie Boniewo przedstawia się następująco:

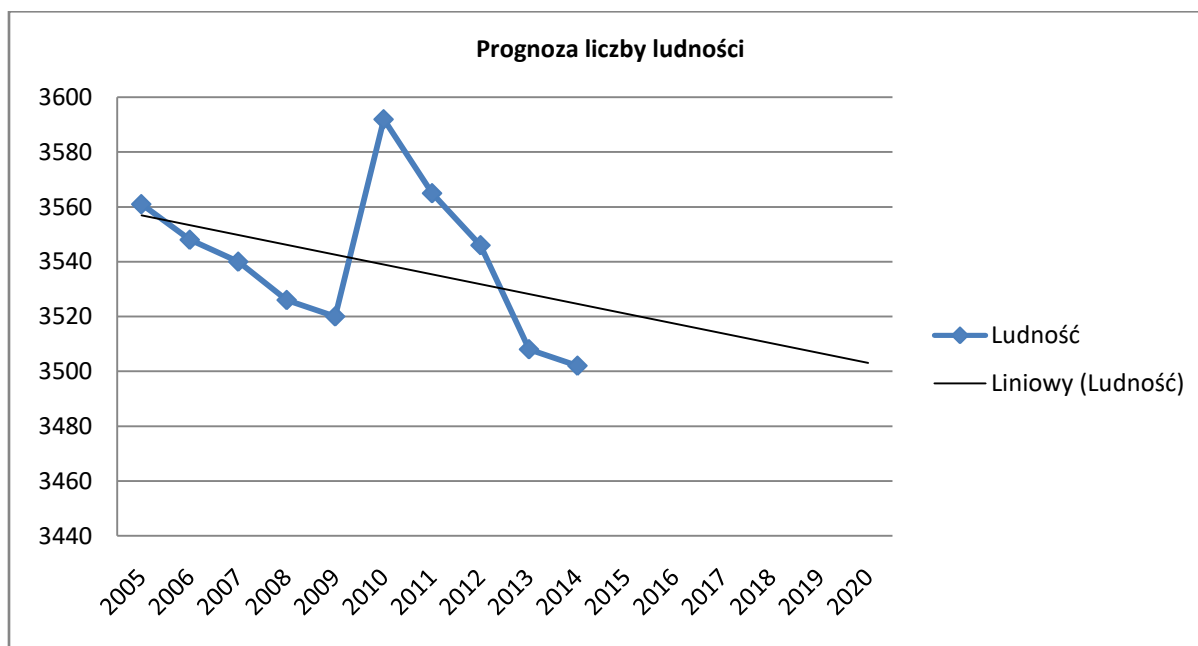
Tabela 5. Dynamika zaludnienia Gminy Boniewo

Stan ludności	2005 r.	2015 r.
Ludność ogółem	3 561 osób	3 484 osób
Gęstość zaludnienia	46os./km ²	45os./km ²

Źródło danych: dane GUS 2015 r.

W ramach prac strategicznych przeanalizowano przebieg procesów demograficznych i dane dotyczące migracji Gminie Boniewo w latach 2005-2015. Poniżej podsumowano prognozę liczby ludności w Gminie Boniewo na kolejne lata.

Rys 5. Prognoza liczby ludności Gminy Boniewo

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS 2015r.

Podział ludności wg płci w Boniewie zilustrowano poniżej:

Tabela 6. Struktura ludności wg płci w Boniewie w 2005 r. i 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba	
	2005 r.	2015 r.
Mężczyźni	1 794	1 740
Kobiety	1 795	1 744
Ogółem	3 589	3 484
Dynamika	1005 =100% -2,93	

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS 2015r.

Tabela 7. Dane demograficzne dla gminy – ostatnie 5 lat

Rok/liczba	Gmina Boniewo									
	2011		2012		2013		2014		2015	
Rok	urodzenia	zgodny	urodzenia	zgodny	urodzenia	zgodny	urodzenia	zgodny	urodzenia	zgodny
liczba	35	45	43	53	42	49	39	45	23	43

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS 2015 r.

2.3 Rynek pracy i gospodarka

Bezrobocie rejestrowane w gminie Boniewo wynosiło w 2015 roku 30,0% (34,0% wśród kobiet i 26,7% wśród mężczyzn). W Gminie Boniewo na 1000 mieszkańców pracuje 30 osób. W podziale na płeć: 48,8% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,2% mężczyźni. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 19,2 % (w powiecie włocławskim 15,5,%). Pod względem charakterystyki zjawiska bezrobocia w Gminie Boniewo

uwzględnić trzeba, iż niekorzystnym elementem jest duży udział kobiet wśród osób bezrobotnych, które stanowią blisko 20 % kobiet w wieku produkcyjnym, wartość ta znacznie przewyższa ten sam wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego (12,8%) i kraju (9,5%), a także powiatu włocławskiego. Podstawowy problem rynku pracy stanowi niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowej mieszkańców gminy.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy stan bezrobocia w okresie ostatnich 5 lat na terenie Gminy Boniewo przedstawia się następująco:

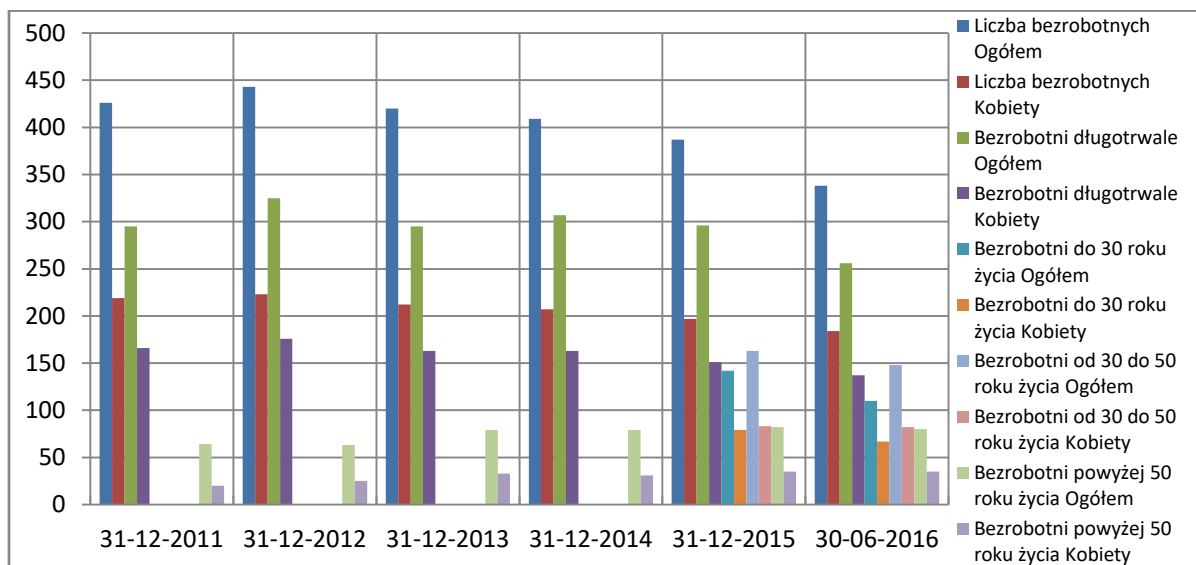
Tabela 8. Liczba i struktura wiekowa bezrobotnych w Gminie Boniewo

Stan na:	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni długotrwale		Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni od 30 do 50 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
2011-12-31	426	219	295	166	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	64	20
2012-12-31	443	223	325	176	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	63	25
2013-12-31	420	212	295	163	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	79	33
2014-12-31	409	207	307	163	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	79	31
2015-12-31	387	197	296	151	142	79	163	83	82	35
2016-06-30	338	184	256	137	110	67	148	82	80	35

Źródło danych: dane PUP Włocławek, listopad 2016 r.

Liczba bezrobotnych i struktura wiekowa wykazują w okresie ostatnich 5 lat tendencję spadkową w ogólnej liczbie bezrobotnych w Gminie Boniewie. Na mniej więcej stałym poziomie utrzymuje się liczba bezrobotnych kobiet w Gminie. Nieznacznie w okresie ostatnich 5 lat zmalała też liczba długotrwale bezrobotnych na terenie Gminy, a także liczba bezrobotnych do 30 roku życia, co ilustruje poniższy wykres PUP.

Rys 6. Zmiany w strukturze bezrobocia na terenie Gminy Boniewo

Źródło danych: dane PUP Włocławek, listopad 2016 r.

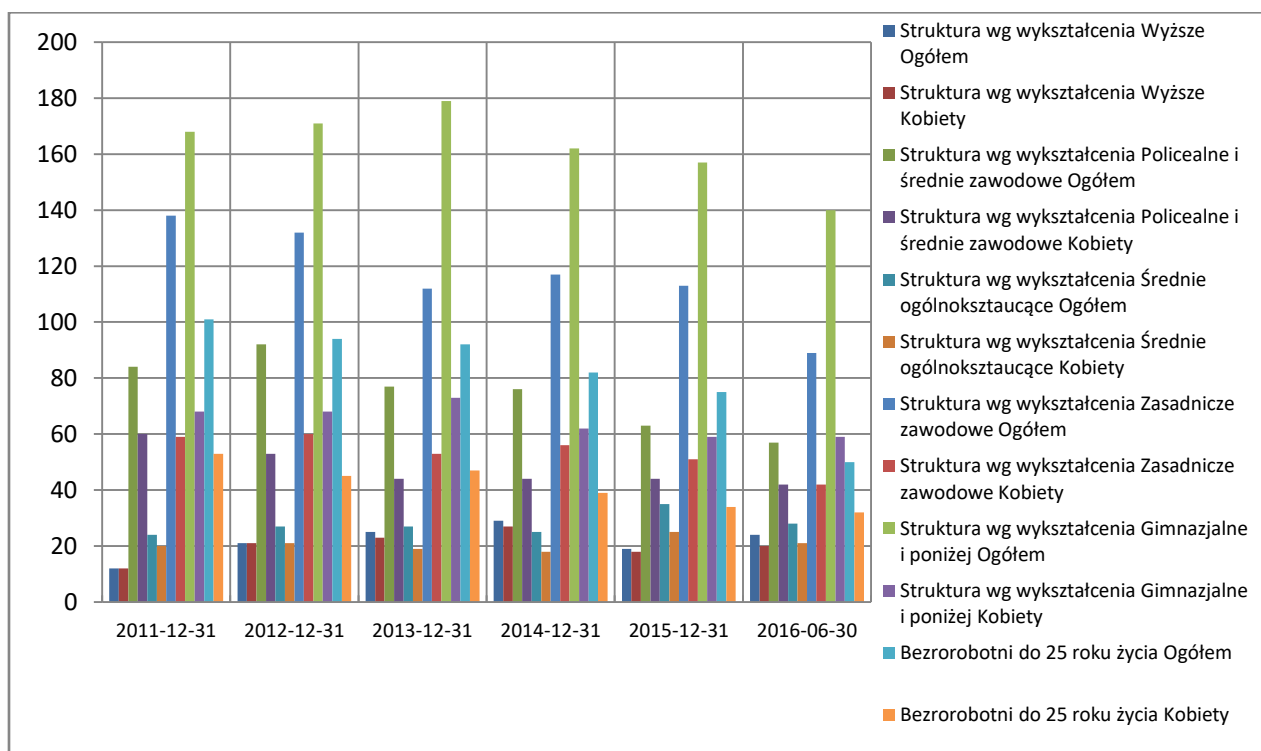
Struktura wykształcenia osób bezrobotnych przedstawia się następująco:

Tabela 9. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w Gminie Boniewo

Stan na:	Struktura wg wykształcenia										Bezrobotni do 25 roku życia	
	Wyższe		Policealne i średnie zawodowe		Średnie ogólnokształcące		Zasadnicze zawodowe		Gimnazjalne i poniżej			
	Ogół em	Kobiety	Ogół em	Kobiety	Ogół em	Kobiety	Ogół em	Kobiety	Ogół em	Kobiety	Ogół em	Kobiety
2011-12-31	12	12	84	60	24	20	138	59	168	68	101	53
2012-12-31	21	21	92	53	27	21	132	60	171	68	94	45
2013-12-31	25	23	77	44	27	19	112	53	179	73	92	47
2014-12-31	29	27	76	44	25	18	117	56	162	62	82	39
2015-12-31	19	18	63	44	35	25	113	51	157	59	75	34
2016-06-30	24	20	57	42	28	21	89	42	140	59	50	32

Źródło danych: dane PUP Włocławek, listopad 2016 r.

Rys. 7. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w Gminie Boniewo

Źródło danych: dane PUP Włocławek, listopad 2016 r.

Jak można zaobserwować w okresie ostatnich kilku lat zmalała liczba osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem, najliczniejszą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym. Wśród bezrobotnych, z roku na rok, maleje także liczba osób z wykształceniem zawodowym. Wykształcenie jest czynnikiem stymulującym rozwój społeczno-gospodarczy i aktywność ekonomiczną ludności. Wyzwaniem dla Gminy jest dostosowanie lokalnego

rynku pracy, wymagań oraz aspiracji i oczekiwań mieszkańców. W przeciwnym razie należy liczyć się z odpływem najlepiej wykształconej części społeczeństwa do większych ośrodków.

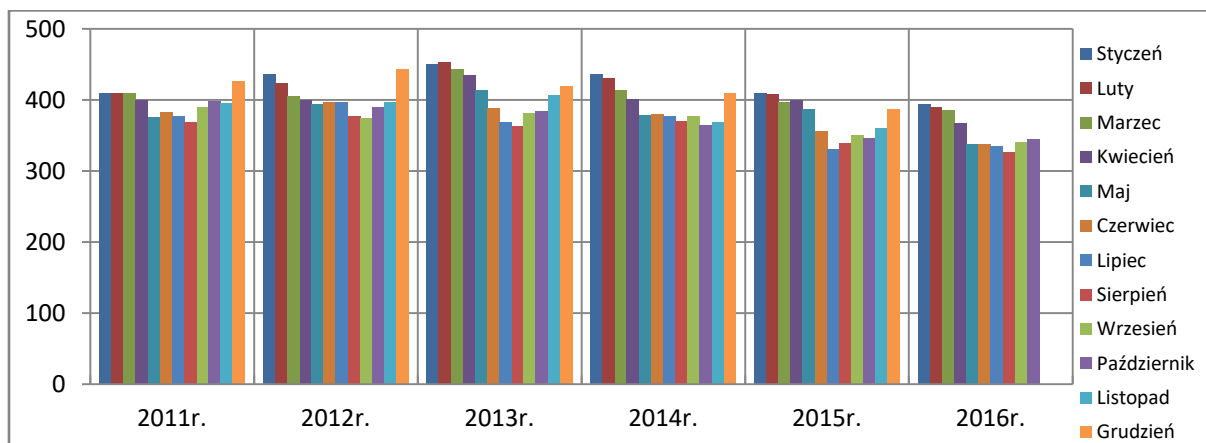
Zjawisko bezrobocia w Gminie Boniewo podlega także zmianom sezonowym w ciągu roku (z uwagi na sezonowość prac i robót). Ilustrują to poniższe dane PUP Włocławek.

Tabela 10. Liczba bezrobotnych w Gminie Boniewo w układzie miesięcznym danego roku

M-c	Liczba bezrobotnych stan na koniec danego miesiąca					
	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.
Styczeń	409	436	450	436	410	394
Luty	409	423	453	431	407	389
Marzec	409	405	443	414	397	385
Kwiecień	399	400	435	401	400	367
Maj	376	393	413	378	387	338
Czerwiec	383	396	388	380	356	338
Lipiec	377	396	369	377	331	334
Sierpień	369	377	363	370	339	326
Wrzesień	389	374	381	377	350	341
Październik	398	389	384	365	346	345
Listopad	395	396	406	368	360	b.d.*
Grudzień	426	443	420	409	387	b.d.*

Źródło danych: dane PUP Włocławek, listopad 2016 r.

Rys. 8. Liczba bezrobotnych w Gminie Boniewo w układzie miesięcznym danego roku

Źródło danych: dane PUP Włocławek, listopad 2016 r.

Korzystnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój gospodarczy Gminy jest struktura wiekowa ludności i obserwowana na terenie Gminy rosnąca tendencja związana z przyrostem liczby osób w wieku produkcyjnym 2 126 osób na 3 502 mieszkańców Gminy (stan na dzień 31 grudnia 2015 r.), co daje udział 60,71% w ogóle ludności Gminy Boniewo.

W sferze gospodarczej wskazać należy, iż Gmina Boniewo ma charakter rolniczy. Podstawą gospodarki gminy jest rolnictwo i gospodarstwa o łącznej powierzchni 6,5 tys. ha użytków rolnych, co stanowi 84,5% powierzchni Gminy. Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 10,0 ha przy podobnej wielkości w województwie kujawsko-pomorskim 10,5 ha. Około 71% gospodarstw produkuje głównie lub wyłącznie na rynek. Rolnictwo jest jednym z podstawowych źródeł utrzymania ludności Gminy Boniewo. Najczęściej występującymi gospodarstwami rolnymi na terenie Gminy są gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha. W produkcji roślinnej w strukturze zasiewów Gminy dominują uprawy zbożowe ok. 57,6%, wśród których największy udział mają uprawy pszenicy, owies ma marginalne znaczenie w produkcji zbóż. Udział pozostałych ziemiopłodów jest znacznie niższy, jedynie uprawy przemysłowe oraz rzepak i rzepik mają kilkunastoprocentowy udział w ogólnym areale zasiewów.

Tabela 11. Powierzchnia upraw na terenie Gminy Boniewo

Rodzaj upraw	w ha	w %
Zboża ogółem	2 915,02	57,6
Uprawy przemysłowe	980,78	19,4
Rzepak i rzepik	692,33	13,7
Kukurydza na ziarno	58,34	1,2
Ziemniaki	35,78	0,7
Buraki cukrowe	287,96	5,7
Warzywa gruntowe	91,37	1,8
Ogółem	5 061,58	100,00

Źródło danych: dane Powszechny Spis Rolny 2010.

W zakresie aktywności zawodowej mieszkańców 56,0 % aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Boniewo pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 16,0% w przemyśle i budownictwie, a 9,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 9,5 % pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Według CEIDG na terenie Gminy Boniewo ujęto 106 wpisów działalności gospodarczej (stan na 31 grudnia 2016 roku). Poniżej zestawiono przedsiębiorców wpisanych dla miejsca zamieszkania przedsiębiorcy na terenie Gminy Boniewo pod względem rodzaju wykonywanej działalności:

Tabela 12. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w 2015 r. w Gminie Boniewo

Sekcja PKD	Liczba podmiotów
Sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14
Sekcja B – górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C – przetwórstwo przemysłowe	9
Sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w en. elektryczną, gaz, parę wodną itp.	0
Sekcja E – dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	1
Sekcja F – budownictwo	19
Sekcja G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych	37
Sekcja H – transport i gospodarka magazynowa	6
Sekcja I – dział. związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2
Sekcja J – informacja i komunikacja	1
Sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5
Sekcja L – dział. związana z obsługą rynku nieruchomości	0
Sekcja M – dział. profesjonalna, naukowa i techniczna	3
Sekcja N – dział. w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3
Sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabez. społ.	0
Sekcja P – edukacja	1
Sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2
Sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1
Sekcja S, T, U – pozostała działalność; gosp. domowe zatrudniające pracowników; organizacje i zespoły eksterytorialne	2

Źródło danych: *opracowano na podstawie danych GUS 2015 r.*

Poniżej zilustrowano strukturę ogółem przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Boniewo (według własności)

Tabela 13. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Boniewo wg własności w 2016 r.

Sektory własnościowe	Liczba podmiotów
Ogółem	141
Sektor publiczny - ogółem	10
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6
Sektor prywatny - ogółem	125
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	106
Spółki handlowe	10
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1
Spółdzielnie	1
Fundacje	0
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	7

Źródło danych: *opracowano na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Boniewo*

Struktura przedsiębiorstw funkcjonujących na przedmiotowym terenie Gminy Boniewo była w 2016 roku zbliżona do struktury podmiotów w województwie kujawsko-pomorskim i w Polsce - przeważają sekcje F (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) i G (budownictwo), stanowiąc odpowiednio 34,91% i 17,92% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Znaczny udział mają również sekcje: A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) 13,21% podmiotów gospodarczych. Najwięcej podmiotów gospodarczych z sekcji A znajduje się na obszarach wiejskich gminy Lubraniec i Izbica Kujawska. Także sekcje C (przetwórstwo przemysłowe) 8,49% oraz H (transport i gospodarka magazynowa) 5,65 % i sekcja K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) 4,72 % wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw.

Wśród największych firm i przedsiębiorstw, które zlokalizowały swoją siedzibę na terenie Gminy Boniewo znajdują się m.in.:

- „Gramet” Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Zakład Produkcyjny Zbigniew Grabowski, Przemysław Grabowski, producent wyrobów stalowych,
- Przedsiębiorstwo Handlowe „SOMIR” Sp. z o. o.; handel: nawozami, środkami ochrony roślin, węglem, prowadzenie skupu zbóż, rzepaku i kukurydzy od indywidualnych wytwórców, świadczenie usług w zakresie transportu ciężarowego,
- P.P.H.U. „ALS” s. c. Samotyja Bożena, Marek Samotyja, P.P.U.H. „AB” s. c. Samotyja Bożena, Andrzej Florkowski, produkcja pieczywa, świeżych wyrobów ciastkarskich i ciastek,
- Centrum Diagnostyczno-Lecznicze „BARSKA” Sp. z o. o., Szpital Specjalistyczny Barska Włocławek, Przychodnia Boniewo, przychodnia lekarska,

- Bank Spółdzielczy oddział w Boniewie,
- Poczta w Boniewie.

Oprócz firm wymienionych w powyższej tabeli na terenie Gminy Boniewo funkcjonuje również wiele innych podmiotów świadczących usługi dla mieszkańców. Są to m.in. szkoły, Urząd Gminy, GOPS i inne.

Z uwagi na rolniczy charakter Gminy Boniewo i zasoby oraz potencjały związane z dostępnością obszarów i terenów oraz bazy surowcowej, preferowanymi profilami produkcji na tych terenach są inwestycje w rozwój gospodarstw specjalistycznych i wsparcie rozwoju branży rolno-spożywczej, a także usług związanych z sektorem. Rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy związany jest z zapewnieniem usług dla mieszkańców. Należy prowadzić działania zwiększające aktywność mieszkańców do zakładania własnych firm poprzez doradztwo i szkolenia oraz wspierać rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą rolniczą i przetwórczą.

Natomiast sporządzenie kompleksowej oferty terenów inwestycyjnych w obszarze gminy stanowi ważne narzędzie w zakresie pozyskiwania inwestorów oraz kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej i polityki inwestycyjnej w sferze społecznej, infrastruktury ekonomicznej i technicznej.

2.4 Infrastruktura techniczna

Funkcjonalną infrastrukturę techniczną Gminy Boniewo tworzą sieci: komunikacyjna, wodno-ściekowa, ciepłownicza i gazowa. Ma ona wpływ na jakość i komfort życia, częstokroć determinuje procesy migracyjne, czy rozwój działalności gospodarczej.

2.4.1. System komunikacji w Gminie Boniewo

Układ komunikacyjny stanowi szkielet układu przestrzennego. Służy zarówno mieszkańcom jak też przejeżdżającym tranzytem przez obszar Gminy. System komunikacji i gminy składa się wyłącznie z sieci dróg kołowych. Teren Gminy Boniewo łączy się z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą sieci dróg powiatowych i wojewódzkich, a następnie krajowych.

Drogi gminne w Gminie Boniewo mają łączną długość równą 83 km (nawierzchnia utwardzona dotyczy 45 km), co stanowi 54,22% wszystkich dróg gminnych. Wszystkie drogi powiatowe o długości 29,7 km posiadają nawierzchnię asfaltową. Podstawowym środkiem komunikacji zbiorowej gminy jest PKS za pomocą którego można dojechać do m.in. Włocławka. Gminę obsługują linie autobusowe, zbiegające się miejscowości Boniewo.

Dostęp do układu komunikacyjnego o randze krajowej i regionalnej zapewniają gminie drogi powiatowe (5) o długości 29,7 km i nawierzchni utwardzonej (asfalt). Skomunikowani Gminy wiąże się z powiązaniem z drogami wyższego rzędu:

- droga krajowa nr 1 Gdańsk – Cieszyn w odległości około 30 km

- autostrada A-1 (północ – południe) – projektowana z węzłem Kowal
- autostrada A-2 (wschód – zachód) projektowana z węzłem Koło (woj. wielkopolskie)
- linie kolejowe: Śląsk – Porty (przez gm. Piotrków Kuj.), Piła – Kutno (przez gm. Włocławek. Chocień, Lubień Kuj.), które mogą mieć znaczenie dla rozwoju gminy Boniewo.

2.4.2. Gospodarka wodno-ściekowa w Gminie Boniewo

Stan gospodarki wodnej w Gminie Boniewo przedstawia się następująco:

Długość sieci wodociągowej na terenie Gminy to 119,3km, która obsługuje 83,7% mieszkańców.

Gmina Boniewo posiada 7,8 km sieci kanalizacyjnej obsługującej 13,9% mieszkańców.

a/ istniejąca sieć wodociągowa : 121 km w tym : PCVØ 220 - 7,10 km ,

PCVØ 110 – 46,72 km, PCVØ 160 – 12,02 km, PCVØ 90 – 55.16 km , przyłączy

wodociągowych - 1000 sztuk.

b/ planowana sieć wodociągowa : wieś Żurawice - PCVØ 90 - ok. 1,00 km,

wieś Boniewo – PCVØ 110 - 2,50 km., wieś Łączewna - wymiana przyłącza Ø 50

- 0,50 km.

Wymiana zasuw odcinających, oraz montaż urządzeń pomiaru poboru wody istniejącej sieci wodociągowej na terenie całej gminy. Budowa przyłączy wodociągowych na terenie gminy - 60 sztuk,

c/. ujęcie gminne :

w miejscowości Osiecz Mały ;

- studnia głębinowa nr 3 o całkowitej głębokości 42,0 m , do eksploatacji ujęto warstwę wodonośną występującą na głębokości od 24 m do 36,0 m.. Wydajność studni $Q = 60,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Współrzędne geograficzne : $N = 52^{\circ}25'13''$ szerokości geograficznej północnej $E = 18^{\circ}53'57''$ długości geograficznej wschodniej,

- studnia głębinowa nr 4 o głębokości całkowitej 42,0 m, warstwa wodonośna na głębokości 24,0 m . Wydajność studni $Q = 59,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Współrzędne geograficzne :

$N = 52^{\circ}25'14''$ szerokości geograficznej północnej $E = 18^{\circ}53'56''$ długości geograficznej wschodniej,

w miejscowości Żurawice ;

- studnia głębinowa nr 1 o całkowitej głębokości 88,0 m, warstwa wodonośna na głębokości 51,5 m. Wydajność studni $Q = 80,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Współrzędne geograficzne :
 $N = 52^{\circ}24'52''$ szerokości geograficznej północnej $E = 18^{\circ}53'31''$ długości geograficznej wschodniej.

d/. stacja uzdatniania wody Osiecz Mały : przepustowość $Q_{dśr} - 720 \text{ m}^3/\text{dobę}$,

$Q_{damx} - 1080 \text{ m}^3/\text{dobę}$; wydajność stacji : $Q_{maxh} - 45 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{dśr} - 720 \text{ m}^3/\text{dobę}$,

$Q_{\max r} - 254\,000,0\text{ m}^3/\text{r.}$

4. stan gospodarki ściekowej :

a/ sieć kanalizacyjna w miejscowości Boniewo – 7,8 km, przyłącza kanalizacyjne 137 sztuk,

b/ istniejące komunalne oczyszczalnie ścieków :

- gminna oczyszczalnia ścieków w miejscowości Boniewo mechaniczno- biologiczna budynek technologiczny zblokowany z oczyszczalnią kompaktową Superbos 150B w skład niej wchodzi ; zbiornik biosorpcji , osadnik pośredni, reaktor osadu strefowego, osadnik wtórny, komora destabilizowania , odpływ ścieków oczyszczonych.

Przepustowość oczyszczalni : $Q_{\text{dśr}} - 135\text{m}^3/\text{dobę}$ $Q_{\max} 168\text{ m}^3/\text{dobę}$. Przepływ ścieków roczny jak i średnio dobowy, nie przekracza obciążenia hydraulicznego eksploatowanej oczyszczalni, RLM 1170.

- oczyszczalnia biologiczna Biodisc 35 dla budownictwa wielorodzinnego w miejscowości Kaniewo. Oczyszczalnia kompaktowa pracująca w oparciu o technologię zanurzonego złoża tarczowego w formie biodysków .Wydajność oczyszczalni: $Q_{\text{śrd}} = 5,25\text{ m}^3/\text{dobę}$, $Q_{\text{rok}} = 1916,25\text{ m}^3/\text{rok}$. RLM 35.

- oczyszczalnia biologiczna Biokube dla budownictwa wielorodzinnego w miejscowości Osiecz Mały, wykonana w technice złoża zanurzonego. Urządzenie wykorzystujące 3-stopniowy proces biologicznego tlenowego oczyszczania ścieków na złożach biologicznych zanurzonych. Ścieki do oczyszczalni doprowadzone są rurociągiem grawitacyjnym Dz. 160 mm do przepompowni ścieków, następnie są tłoczone przez studzienkę pomiarową do studzienki rozprężnej. Dalej grawitacyjnie dopływają do trzykomorowego osadnika wstępnego . Dalej są prowadzone na bioreaktor Mars 3000-4K. Z bioreaktorów ścieki oczyszczone grawitacyjnie odprowadzone są do odbiornika. Przepustowość oczyszczalni $Q_{\text{śrd}} = 7,5\text{ m}^3/\text{dobę}$, $Q_{\text{rok}} = 2737,50\text{ m}^3/\text{rok}$. RLM 50.

- oczyszczalnia biologiczna WU 25 STK Biodisc dla budownictwa wielorodzinnego w miejscowości Lubomin. Oczyszczalnia kompaktowa pracująca w oparciu o technologię zanurzonego złoża tarczowego w formie biodysków .Wydajność oczyszczalni: $Q_{\text{śrd}} = 3,75\text{ m}^3/\text{dobę}$, $Q_{\text{rok}} = 1368,75\text{m}^3/\text{rok}$. RLM 25.

b/ projektowana sieć kanalizacyjna : wieś Boniewo 2,50 km , przyłączy kanalizacyjnych na terenie gminy -50 sztuk, Planuje się modernizację gminnej oczyszczalni w Boniewie mającą na celu zmniejszenie ilości osadu ściekowego.

c/ projektowane oczyszczalnie dla budownictwa wielorodzinnego : wieś Mikołajki -

$Q_{\text{śrd}} = 3,75\text{ m}^3/\text{d}$ (RLM = 25), wieś Osiecz Wielki - $Q_{\text{śrd}} = 7,5\text{ m}^3/\text{d}$ (RLM 50)

wieś Otmianowo - $Q_{\text{śrd}} = 5,25\text{ m}^3/\text{d}$ (RLM 35).

d/ istniejące przydomowe oczyszczalnie ścieków w ilości 277 sztuk w tym :

- wieś Arciszewo - 16 szt., - wieś - Sarnowo – 14 szt., - Wólka Paruszeńska - 9 szt.

- Łączewna - 6 - Janowo - 4, - Paruszewice – 4 szt, - Lubomin – 17 szt.

- Jertzmanowo – 11 szt, - Bierzyn – 27, - Grójczyk – 7 szt. – Otmianowo – 21 szt,

- Sieroszewo – 5 szt, - Michałowo- 4 szt, - Grójec – 19 szt, - Osiecz Mały – 6 szt,
- Kaniewo- 21 szt, - Łąki Zwiastowe – szt. 7, - Anielin – 7 szt, - Jastrzębiec – - 5 szt, -
- Mikołajki – 5 szt, -Osiecz Wielki – 11 szt, - Czuple – 3 szt, - Lubomin Leśny – 6 szt, -
- Lubomin Rządowy – 7 szt, - Łąki Wielkie – 6 szt. – Sułkówiek – 15 szt, Żurawice – 4 szt,
- Łąki Markowe – 4 szt, - Bnin 1 szt, - Boniewo – 5 szt.

Udział ludności korzystającej z instalacji wodociągowej oraz kanalizacyjnej w Gminie Boniewo przedstawia się następująco:

Tabela 14. Mieszkańcy korzystający z instalacji w % ogółu ludności Gminy Boniewo

Wodociąg		Kanalizacja		Gaz	
2005	2013	2005	2013	2005	2013
%	%	%	%	%	%
82,0	83,7	11,2	13,9	0,0	0,0

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS i PGN Gminy Boniewo, 2016 r.

W zakresie zużycia i zaopatrzenia w wodę za pomocą sieci wodociągowej oraz gospodarki wodno - ściekowej w Gminie sytuacja przedstawia się następująco:

Tabela 15. Długość sieci wodociągowej i zużycie wody w Gminie Boniewo

Długość czynnej sieci rozdzielczej		Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	
2005	2013	2005	2013
km	km	m ³	m ³
116,0	119,3	-	26,6

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS i PGN Gminy Boniewo, 2016 r.

Tabela 16. Długość sieci kanalizacyjnej i odprowadzone ścieki w Gminie Boniewo

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej		Ścieki odprowadzone	
2005	2013	2005	2013
km	km	dam ³	dam ³
7,8	7,8	5,0	15,0

Źródło danych: opracowano na podstawie danych GUS i PGN Gminy Boniewo, 2016 r.

Na terenie Gminy znajduje się oczyszczalnia ścieków o średniej dobowej przepustowości 135 m³. Na obszarach nie objętych systemem kanalizacyjnym, ścieki sanitarne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szambach).

2.4.3. Gospodarka energetyczna i zaopatrzenie w ciepło i gaz w Gminie Boniewo

Zaopatrzenie w wodę odbywa się ze studni głębinowych oraz płytkich studni kopanych. Gminne ujęcie wody zlokalizowane jest w miejscowości Osiecz Mały i jest obecnie modernizowane. Gmina Boniewo jest w 100 % zwodociągowana. W planach połączenie z wodociągami gmin sąsiednich umożliwiającymi korzystanie w sytuacji awaryjnej. Gmina posiada gminną oczyszczalnię ścieków w miejscowości Boniewo. Skanalizowana jest wieś Boniewo. Gmina wybudowała 317 przydomowych oczyszczalni na indywidualnych posesjach oraz dwie zbiorcze. W 2015 roku zostanie oddana do użytku kolejna oczyszczalnia zbiorcza w m. Kaniewo. Kolejne powstaną w latach następnych w miarę posiadanych środków finansowych. W planach modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków, budowa indywidualnych oczyszczalni oraz sieci kanalizacyjnej.

Gmina Boniewo jest zaopatrywana w energię elektryczną dzięki następującym liniom elektroenergetycznym:

- WN – 110 kV,
- SN – 15 kV,
- nN – 0,4 kV

Przez obszar gminy Boniewo przebiegają następujące linie energetyczne wysokiego napięcia:

-110 GPZ Konin-GPZ Włocławek Lakiery z odgałęzieniami:

- 110 kV do GPZ Lubraniec (rejon wsi Grójec)
- 110 kV do GPZ Kaliska (rejon wsi Otmianowo)

Na terenie Gminy znajdują się także elektrownie wiatrowe :

- elektrownia wiatrowa w miejscowości Boniewo działka numer 85/2, typu VESTAS V 52/850 KW o wysokości 60 m. sztuk -1. Poziom hałasu 44,9 dB(A)
- elektrownia wiatrowa w miejscowości Lubomin Leśny działki numer 52 i 46/2 typu ENERCCON o mocy 600 KW. Poziom hałasu 45 dB(A).
- maszt telefonii cyfrowej operatora sieci T-mobile w m. Otmianowo działka numer

229/2 o wysokości 52,0 m, stacja bazowa PTC; 3 anteny sektorowe Kathrein, 3 anteny radiolinii.

Zaopatrzenie w ciepło opiera się na indywidualnych źródłach ciepła. dominują indywidualne systemy zaopatrzenia w ciepło wykorzystujące nośniki energii w postaci paliw stałych (przede wszystkim węgiel kamienny, miał węglowy, drewno i odpady z drewna). Kotłownie te nie tworzą zintegrowanego systemu ciepłowniczego.

Zaopatrzenie w ciepło odbywa się także poprzez kotłownie administrowane przez gminę -

- Urząd Gminy w Boniewie : piec olejowy typ N – 3 o mocy 58 KW zbiorniki o pojemności 2 tys. litrów,
- Zespół Szkół Gminnych w Boniewie : dwa kotły na paliwo stałe Q MAX 200 prod. Heiztechnik,
- budynki komunalne - kotłownie indywidualne opalane paliwem stałym/węglem/.

Zaopatrzenie w gaz: zgodnie ze „*Studium Możliwości Rozwoju Gazyfikacji (byłego) Województwa Włocławskiego*” istnieje możliwość zgazyfikowania gazem przewodowym gminy Boniewo od gazociągu wysokoprężnego systemu krajowego DN 500 Włocławek-Odolanów. Obecnie dla potrzeb gospodarstw domowych wykorzystywany jest gaz butlowy. Rada Gminy podjęła uchwałę o gazyfikacji gminy Boniewo.

2.4.4. Gospodarka odpadami

Gmina Boniewo korzysta z PSZOK-u na zasadzie zawartego porozumienia z gminą Chocień. Gmina Boniewo nie posiada składowiska odpadów. Na terenie gminy Boniewo obowiązuje selektywne zbieranie i odbiór odpadów komunalnych i zapewnienie odpowiedniego poziomu recyklingu, jak i również ograniczenia masy odpadów kierowanych do składowania tzw. suchą frakcję odpadów komunalnych, jak papier, tektura, gazety, czasopisma, książki itp. opakowania ze szkła, opakowania z tworzyw sztucznych, opakowania z metali, opakowania wielomateriałowe np. po sokach czy mleku itp., zbierane są selektywnie i gromadzone w odpowiednio opisanych żółtych i zielonych workach foliowych dostarczanych przez firmę, wyłonią w drodze przetargu.

Według „Oceny stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie za rok 2014” w roku 2014 zebrano 204,4 Mg odpadów zmieszanych, w 2015 roku zebrano 192,70 Mg odpadów zmieszanych.

Ponadto w roku 2013 gmina opracowała „Program usuwania azbestu i wyrobów azbestowych na lata 2013-2032 wraz z inwentaryzacją wyrobów azbestowych. Od roku 2014 do chwili obecnej, gmina rozpoczęła realizację demontażu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest /eternit stanowiący pokrycie dachów.

2.5. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonuje szkoła podstawowa i gimnazjum, w których uczy się łącznie 340 dzieci. Uczniowie mają do dyspozycji salę komputerową i pracownię językową (wspólną dla szkoły podstawowej i gimnazjum) oraz salę edukacji wczesnoszkolnej. Uczniowie wiedzę swą poszerzali na zajęciach wyjazdowych: Młyn Wiedzy w Toruniu, skansen wsi kujawsko-dobrzyńskiej w Kłóbce.

Dzieci w wieku 3-5 lat uczęszczają do dwóch oddziałów przedszkola w Boniewie (50 dzieci), dzieci w wieku 5-6 lat do oddziału przy szkole podstawowej (24 dzieci). Udział dzieci objętych opieką

przedszkolną w liczbie dzieci w wieku 3-5 lat 54,3. Dzieci uczące się w Gminie Boniewo mają jedno z najlepszych wskaźników dostępności do komputerów w województwie kujawsko-pomorskim. Zgodnie z Raportem diagnostycznym. *Przeprowadzenie diagnozy stanu usług publicznych w 24 gminach woj. kujawsko-pomorskiego*, INSE w Łodzi, 2013 r. wskaźnik ten wynosi średnio 6,5 osoby/1 komputer. Poniżej zestawiono dane dotyczące edukacji przedszkolnej w Gminie Boniewo.

Tabela 17. Edukacja przedszkolna w placówkach prowadzonych przez gminę Boniewo

Rok szkolny	Przedszkole nr....		Oddziały przedszkolne		Razem	
	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba dzieci
2011/2012	1	25	2	31	3	56
2012/2013	2	50	2	29	4	79
2013/2014	2	50	2	40	4	90
2014/2015	2	50	1	24	3	74
2015/2016	2	50	1	15	3	65

Źródło danych: dane Zespołu Szkół w Boniewie

Tabela 18. Prognozowane zapotrzebowanie na miejsca edukacji przedszkolnej w latach 2016-2019

Rok szkolny	Rok urodzenia						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Razem
2016/2017	21	14	12	8	-	-	55
2017/2018	-	25	20	18	7	-	70
2018/2019	-	-	27	23	12	5	67

Źródło danych: dane Zespołu Szkół w Boniewie

Tabela 19. Miejsca przedszkolne w publicznych jednostkach oświatowych

Nazwa	Organ prowadzący	Liczba miejsc przedszkolnych	Dostosowanie do wieku
Przedszkole Nr.....	-	-	-
Przedszkole	Gmina Boniewo	50	3-5 lat
Oddziały przedszkolne.....	Gmina Boniewo	25	6 lat
Razem	X	75	X

Źródło danych: dane Zespołu Szkół w Boniewie

Sytuację w zakresie dostępności edukacji na terenie Gminy ilustrują poniższe zestawienia:

Tabela 20. Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie na terenie gminy

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	r-m
2011/2012	235	115	350
2012/2013	227	113	340
2013/2014	205	121	326
2014/2015	222	118	340
2015/2016	226	122	348

Źródło danych: dane Zespołu Szkół w Boniewie

Problemem w sferze edukacji Gminy Boniewo analogicznie do innych jednostek samorządu terytorialnego, jest i może w przyszłości być wysokość otrzymywanej z budżetu państwa subwencji

oświatowej. Wydatki ponoszone przez gminę na funkcjonowanie oświaty to w pierwszej kolejności płace nauczycieli oraz bieżące utrzymanie i remonty budynków. Z uwagi na fakt, iż Gmina zobligowana jest ponosić powyższe koszty, a wpływy z subwencji oświatowej są niższe niż realne potrzeby utrzymuje się deficyt, który pokrywany jest ze środków własnych samorządu. Oznacza to, że gmina bilansując wydatki na oświatę, zmniejsza m.in. swoją zdolność inwestycyjną. Podział subwencji jest zróżnicowany, zależy od kategorii uczniów, typów i rodzajów szkół oraz stopni awansu zawodowego nauczycieli. Powinien także uwzględniać wielkość klas, zwłaszcza, że docelowo w klasach I-III szkoły podstawowej mają one liczyć nie więcej niż 25 uczniów. W roku 2015 subwencja oświatowa w Gminie kształtowała się na poziomie 3113,8 tys. zł

Pod względem wyników edukacji w Gminie Boniewo zdawalność egzaminu gimnazjalnego z części matematyczno-przyrodniczej – matematyka jest na poziomie porównywalnym z województwem kujawsko-pomorskim (45,07 Gmina), następnie (45,00 województwo kujawsko-pomorskie), a 40,84 (powiat).

2.6.Ochrona zdrowia

Opieka zdrowotna nad mieszkańcami Gminy Boniewo realizowana jest głównie poprzez Centrum Diagnostyczno-Lecznicze Barska sp. z o.o. Szpital Specjalistyczny Barska NZOZ we Włocławku Ośrodek Zdrowia w Boniewie Poradnia Ogólna. Na terenie Gminy znajduje się również sala rehabilitacyjna. Specjalistyczna opieka zdrowotna oraz leczenie na poziomie szpitalnym realizowane są za pośrednictwem placówek ochrony zdrowia we Włocławku. Uzasadnione jest podnoszenie jakości dostarczanych usług zdrowotnych i zwiększenie ich dostępności dla mieszkańców gminy. Wsparcie infrastruktury zdrowotnej pozwoli na poprawę jakości, zwiększenie dostępności i zmniejszenie dysproporcji w dostępie do specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej.

2.7.Pomoc społeczna

Na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej. Do głównych form opieki społecznej należą świadczenia pieniężne (w tym zasiłki rodzinne), świadczenia rzeczowe oraz poradnictwo specjalistyczne. Głównymi powodami przyznania pomocy społecznej są: ubóstwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe lub sytuacja kryzysowa.

Według danych GUS wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły w Gminie Boniewo 2826,4 tys. zł. Poniżej wskazano liczbę gospodarstw domowych na terenie Gminy objętych świadczeniami pomocy społecznej.

Tabela 21. Świadczenia pomocy społecznej w Gminie Boniewo w latach 2010-2015

Świadczenia pomocy społecznej	jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej							
gospodarstwa domowe korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	rodzina	301	350	340	327	325	325
osoby w gospodarstwach domowych korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	osoba	538	623	598	554	554	554

Źródło danych: dane Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej w Boniewie

Najczęstszymi powodami korzystania ze świadczeń społecznych są problemy związane z ubóstwem, bezrobociem lub niepełnosprawnością, a także sprawy związane z problemami w sprawach bezradności opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Boniewo w latach 2010-2015

Świadczenia pomocy społecznej	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ubóstwo	154	170	170	188	173	173
Bezrobocie	134	153	147	180	167	152
Niepełnosprawność	20	17	20	22	18	18
Długotrwała lub ciężka choroba	8	9	9	11	6	11
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	15	22	22	13	13	13
Alkoholizm	-	-	-	-	-	-
Narkomania	-	-	-	-	-	-
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	12	12	9	6	6
Wielodzietność	3	11	11	7	5	5
Bezdomność	-	-	-	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	-	-	-	-	-	-
Zdarzenia losowe	-	-	-	-	-	-
Przemoc w rodzinie	-	-	-	-	-	-

Źródło danych: dane Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej w Boniewie

2.8. Turystyka

Obszar Gminy Boniewo posiada historię związaną z Kujawami, które już pod koniec XII w. wyodrębniono jako dzielnicę. Historia Boniewa sięga 1398 r. W 1433 r. Stanisław Boniewski z Boniewa był kasztelanem kowalskim, a później Stolnikiem Kujawskim. W XVI w. Boniewo należało do rodziny Siewierskich spokrewnionej z rodem Boniewskich, od nich to pochodzi herb Gminy tzw. „Ogończyk”. W XV w. wieś należała do powiatu brzeskiego i stanowiła własność szlachecką. Taki podział administracyjny przetrwał przez kilka następnych wieków, również w okresie zaborów, gdy ziemie znalazły się pod panowaniem pruskim. Następnie w wyniku 3 rozbioru po utworzeniu Księstwa Warszawskiego, znalazły się w obrębie terenów zaboru rosyjskiego (1807 r.). Teren ten podlegał zawsze jurysdykcji biskupów włocławskich. Pewne zmiany wystąpiły w XVI w. gdy w wyniku rozwoju Reformacji część szlachty kujawskiej zmieniła wyznanie. W Boniewie znalazło to odzwierciedlenie w 1580 r., gdy ówczesny właściciel wsi Jan Siewierski przyjął wyznanie kalwińskie, po czym zmusił

proboszcza do opuszczenia Boniewa , natomiast kościół kazał zamknąć a następnie rozebrać. W XIX w. istniał tu folwark, a w skład majątku wchodziły: Krupki, Chojny, Otmianowo, Krajanki, a ogólny obszar wynosił 1667 morg. W 1827 r. było tu 10 domów i 121 mieszkańców. Rozwój Boniewa wynikał z intensywnego rozwoju przemysłu cukrowniczego oraz masową uprawą buraków cukrowych na tym terenie. W związku z tym wybudowano linię kolei wąskotorowej łączącej ten obszar z zakładami cukrowniczymi w Brześciu Kujawskim i Krośniewicach.

Na terenie gminy istnieje szlak turystyczny Lubomin Rządowy – Grójec o długości 2672,36 mb. Gmina Boniewo odznacza się niskim udziałem lasów w powierzchni ogólnej ok. 5,5% i dużym udziałem gruntów rolnych. Znajdują się tutaj dwa jeziora, aktualnie nie zagospodarowane turystycznie oraz część jeziora Ługowiska od strony m. Łączewna zagospodarowane turystycznie. Na terenie gminy zachowała się znaczna liczba obiektów zabytkowych o wartościach kulturowych związanych z ośrodkami wiejskimi. Są to głównie zespoły parkowo-dworskie (w Boniewie, Otmianowie, Kaniewie, Osieczu Wielkim. W Zespole pałacowo-parkowym Osiecz Wielki znajduje się „Grodzisko” ujęte w rejestrze zabytków. Niedaleko miejscowości Grójec znajduje się kaplica św. Krzyża upamiętniająca miejsce pochowania mieszkającego tam pustelnika.

Zgodnie z danymi *Narodowego Instytutu Dziedzictwa jakie udostępnia Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu. na terenie Gminy Boniewo* obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków na terenie gminy to głównie: pałace i dwory w liczbie 3, elementy zieleni -3 oraz cmentarze -1. Główne obiekty zabytkowe w Gminie to m.in.:

- Pałac Kaniewo
- Zespół parkowo-dworski Otmianowo
- Zespół parkowo-dworski Osiecz Wielki
- Zespół parkowo-dworski Boniewo.

Ponadto w miejscowości Grójec znajduje się Kaplica Św. Krzyża. Na terenie Gminy występują także dwa jeziora m. Łączew i jezioro Grójec. Współcześnie elementy kulturowe stanowią walor rozwoju turystyki w powiązaniu z elementami przyrodniczo-krajobrazowymi Gminy. Rozwój turystyki może stanowić dużą szansę dla ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Boniewo oraz tworzenia nowych miejsc pracy poza sektorami przetwórczymi oraz rolnictwem, pomimo relatywnie niewielkiej dynamiki w tym obszarze. Wydaje się, że posiadane przez Gminę walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, występowanie osobliwości parkowo-krajobrazowe oraz przyrodnicze szereg odbywających się tutaj imprez stanowią dobrą podstawę do rozwoju różnych form turystyki w Gminie. Posiadane elementy potencjału turystyczno-rekreacyjnego, np.: zabytki parki, walory krajobrazowe i naturalne akweny wodne czy lokalne wydarzenia i imprezy, wymagają jednak opracowania pogłębionej analizy rozwoju turystyki, a w jej następstwie istotnych zmian w postaci wykreowania lokalnych produktów i usług turystycznych. Planowane w tym zakresie działania Gminy

powinny zdecydowanie nawiązywać do uwarunkowań przyrodniczych, ochrony podstawowych procesów ekologicznych, ochrony wartości kulturowych, ale również wykorzystywać nowoczesne, a nawet innowacyjne sposoby promocji walorów turystycznych i produktów, osiągając przez to charakter rozwoju zrównoważonego. Rozwój turystyki i rekreacji na terenie gminy Boniewo wiąże się ściśle z wykorzystaniem jej naturalnych walorów przyrodniczych i kulturowych oraz zastosowania rozwiązań i nisz w dziedzinie zagospodarowania turystycznego. Nie bez znaczenia pozostaje także pozyskanie i wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania dla bazy turystyczno-rekreacyjnej oraz promocji turystyki na terenach Gminy.

W Gminie Boniewo, w chwili obecnej, brakuje możliwości zorganizowanego aktywnego wypoczynku. Brak jest rozwiniętej infrastruktury turystycznej w postaci wyznaczonych szlaków rowerowych czy ścieżek dydaktycznych. Rozwój turystyki stanowi jeden z głównych kierunków wzrostu konkurencyjności Gminy.

Gmina ma potencjalnie szansę na rozwój następujących typów turystyki:

- Turystyki krajoznawczej i kulturowej – wykorzystującej najcenniejsze walory, szlaki turystyczne i miejsca dziedzictwa kulturowego;
- Turystyki związanej z określonymi walorami środowiska przyrodniczego i krajobrazowego
- Agroturystyki – z uwagi na charakter walorów przyrodniczych gminy.

Zadaniem priorytetowym w zakresie rozwoju turystyki na terenie Gminy Boniewo wydaje się być opracowanie zintegrowanej oferty turystycznej. Ponadto uzupełnienia wymaga baza gastronomiczna i noclegowa, jak i rozbudowa wszelkiego rodzaju miejsc rekreacji. Rolą samorządu lokalnego jest zatem realizacja, stymulowanie i ułatwianie tych działań, np. poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych, stałą współpracę z lokalnym biznesem turystycznym czy wprowadzanie ułatwień dla przedsiębiorców z branży turystycznej, np.: w postaci ulg podatkowych.

2.9.Sport, kultura

W Gminie Boniewo kultywowane są lokalne tradycje i kujawski folklor. Działający w Lubominie zespół folklorystyczny "Lubominianki" poprzez występy w wielu miejscach kraju promuje gminę na zewnątrz. Zespół prowadzi również chatę kujawską w świetlicy wiejskiej Lubomin, gdzie prowadzone są pokazy tradycji i kultury regionu. Działa również Gminna Rada Kobiet i Gminna Biblioteka Publiczna.

W zakresie infrastruktury sportowej na terenie Gminy mieszkańcy posiadają do dyspozycji halę widowiskowo-sportową z wyposażeniem, w której mieści się siłownia oraz fitness oraz boiska sportowe, w tym Orlik 2012. Gmina sukcesywnie modernizuje infrastrukturę sportową w tym boiska sportowe do piłki siatkowej oraz koszykówki.

Na terenie Gminy występują urządzenia przestrzeni publicznej (parki, skwery siłownie zewnętrzne, tereny zielone przeznaczone do rekreacji mieszkańców), które są wykorzystywane dla celów sportowych

- siłownia zewnętrzna usytuowana w przestrzeni pomiędzy halą widowiskowo- sportową a budynkiem szkoły podstawowej w Boniewie,
- trzy parki (Osiecz Wielki, Otmianowo, Boniewo) wchodzące w skład zespołów pałacowo -parkowych,
- w miejscowości Boniewo znajdują się boiska Orlik (boisko do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne),
- w miejscowości Boniewo znajdują się boiska do piłki siatkowej oraz koszykówki,
- w miejscowości Boniewo znajdują się boisko sportowe do piłki nożnej z bieżnią,
- w miejscowości Boniewo oraz Lubomin znajdują się place zabaw,
- w miejscowości Boniewo funkcjonuje hala widowiskowo-sportowa z pełnowymiarowym boiskiem oraz widownią,
- w miejscowości Grójczyk nad jeziorem znajduje się miejsce ogólnodostępne ogniskowe.

Ważną funkcję kulturalną w życiu mieszkańców gminy pełnią remizy strażackie funkcjonujące przy jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych. Oprócz wypełniania ważnych zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, strażnice są zwykle ważnym centrum życia kulturalnego na wsi. Stanowią również doskonałe narzędzie do mobilizowania (głównie młodych ludzi) do aktywności na rzecz społeczeństwa.

Przeprowadzona na potrzeby niniejszej *Strategii* Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Boniewo umożliwiła sformułowanie mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń. Uzupełnieniem informacji na temat propozycji kierunków rozwoju Gminy Boniewo były ponadto przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców. Badania były realizowane na obszarze Gminy w okresie II kwartału 2016 r. Stanowiły one cenne źródło informacji o Gminie z punktu widzenia mieszkańców poszczególnych sołectw oraz formę uspołecznienia opracowywanej strategii. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy na temat aktualnej sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy przedstawia Załącznik nr 1 do *Strategii*. Wnioski wyciągnięte z przeprowadzonej Diagnozy i badań ankietowych oraz wyniki prac realizowanych podczas planowania strategicznego uwzględniono w kolejnych częściach niniejszej *Strategii*.

3. Budżet i zdolność inwestycyjna gminy

Zdolność Gminy Boniewo do inwestowania związana jest głównie ze strukturą wydatków i dochodów budżetowych. Budżet Gminy jest planem rocznym zawierającym dochody i wydatki związane z finansowaniem zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. Możliwości rozwoju Gminy limitują osiągnięte dochody budżetowe. W pozycjach przychodów Gminy Boniewo można wyróżnić różnego rodzaju subwencje i dotacje oraz dochody własne - podatki i opłaty gminne. Wśród wydatków są dwie zasadnicze pozycje: wydatki bieżące i inwestycje. Wydatki bieżące to przede wszystkim wynagrodzenia sfery budżetowej i wydatki rzeczowe ponoszone na utrzymanie między innymi różnych obiektów będących w gestii Gminy.

W budżecie Gminy Boniewo na rok 2016 ujęto dwie główne pozycje w następującej wysokości:

DOCHODY – 10.998.015 zł

w tym: dochody bieżące – 10.650.015 zł

dochody majątkowe – 348.000 zł

WYDATKI - 16.827.185 zł

w tym : wydatki bieżące - 9.980.425 zł

wydatki majątkowe- 485.000 zł

Analizując strukturę dochodów budżetu Gminy Boniewo z tytułu podatków należy stwierdzić, iż największe źródło wpływów w dochodach własnych stanowią: podatek od nieruchomości, udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek rolny oraz wpływy z usług. Tendencje wzrostowe obserwuje się w takich kategoriach jak: podatek rolny, podatek dochodowy od osób fizycznych oraz wpływy z usług. Wysoki udział w dochodach Gminy stanowi subwencja ogólna i dotacje (razem ponad 11,4 mln zł) w stosunku do dochodów własnych Gminy ok. 3,7 mln zł. Dochody własne stanowią w dochodach ogółem budżetu gminy ok. 24 % z czego znacząca część jest wynikiem udziału podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych Gminy. Podatki i opłaty pobierane przez Gminę w tym samym roku stanowią jednak tylko część dochodów Gminy. W latach następnych władze Gminy powinny dążyć do wzrostu wpływów budżetowych – zarówno własnych jak i zewnętrznych. Zwiększanie środków budżetowych daje możliwość zwiększenia potencjału inwestycyjnego oraz lepszego zarządzania Gminą.

Należy dążyć do zwiększania dochodów własnych oraz wzrostu ich udziału w dochodach ogółem, ponieważ jest to grupa dochodów w znacznej części zależna od władz Gminy. Większy udział dochodów własnych w budżecie oznacza łatwiejszy proces prognozowania budżetu na lata następne. Na wzrost dochodów własnych ma wpływ wzrost lokalnej bazy gospodarczej, m. in. w wyniku

realizowanych na terenie Gminy inwestycji. Duży nacisk należy położyć na rozwój działalności w sferze przedsiębiorczości na terenie Gminy. To z kolei wpłynie na zwiększenie bazy podatkowej. Wśród priorytetów polityki finansowej i gospodarki budżetowej Gminy Boniewo na najbliższe lata należy wymienić: określenie tempa kierunków rozwoju gminy, dążenie do wzrostu bazy dochodowej gminy, zalecenie racjonalizacji wydatków bieżących i inwestycyjnych, ustalenie proporcji podziału środków budżetowych, w szczególności planowanych wydatków bieżących i inwestycyjnych, stałe monitorowanie płynności finansowej i zdolności kredytowej Gminy.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się Gmina. Służy ona porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów własnych i wpływu otoczenia, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Nazwa metody pochodzi od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S -> STRENGHTS, czyli silne strony

W -> WEAKNESSES, czyli słabe strony

O -> OPPORTUNITIES, czyli szanse (okazje)

T -> THREATS, czyli zagrożenia

Silne i słabe strony traktowane są jako czynniki wewnętrzne, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki. Zestawienie silny i słabych stron oraz szans i zagrożeń Gminy Boniewo przedstawiono poniżej.

CZYNNIKI WEWNĘTRZNE	
SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- Możliwość rozwoju i powstawania nowych podmiotów gospodarczych, - Dobry poziom rozwoju rolnictwa oraz możliwości przetwórstwa rolno-spożywczego - Potencjał produkcyjny gospodarstw rolnych - Bogate dziedzictwo kulturowe, historyczne - Zróżnicowane warunki krajobrazowo -przyrodnicze (akweny wodne) pozwalające na rozwój różnych form turystyki i rekreacji Występowanie zabytków	- Zbyt słaby rozwój pozarolniczego potencjału gospodarki Gminy - Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjno - wypoczynkowa (ścieżki rowerowe, zaplecze noclegowo- gastronomiczne, urządzenia infrastruktury, w tym drogowej), - Problemy społeczne i bezrobocie, - Niewłaściwe kwalifikacje zawodowe mieszkańców

historycznych atrakcyjnych turystycznie (zespoły pałacowo-dworskie) • Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, w tym wodociągowa obejmująca Gminę • Dostępność do infrastruktury sportowej • Potencjał możliwych terenów dla inwestycji • Dobrej jakości gleby i dobry potencjał techniczny w rolnictwie, • Dobrze rozwinięta baza oświatowa i sportowa, • Potencjał dla rozwoju usług i produkcji w Gminie • Potencjał siły roboczej i zasobów ludzkich w Gminie.	• Brak szkolnictwa zawodowego • Niewystarczająca infrastruktura turystyczna oraz słabe wykorzystanie zabytków historycznych i dóbr kultury w celu promowania regionu • Słaba integracja społeczeństwa • Niezadowalający stan techniczny dróg • Negatywne tendencje demograficzne (starzenie się społeczeństwa, spadek liczby urodzeń), • Nieodpowiadająca procesom demograficznym w Gminie infrastruktura i system aktywizacji społecznej mieszkańców • Niepełne wykorzystanie walorów kulturowych, parkowo-krajobrazowych dla rozwoju Gminy • Stosunkowo niski poziom przedsiębiorczości • Bezrobocie wśród mieszkańców • Niski poziom rozwoju systemów efektywności energetycznej i OZE w Gminie • Niski poziom PKB per capita na 1 mieszkańca
---	--

CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE

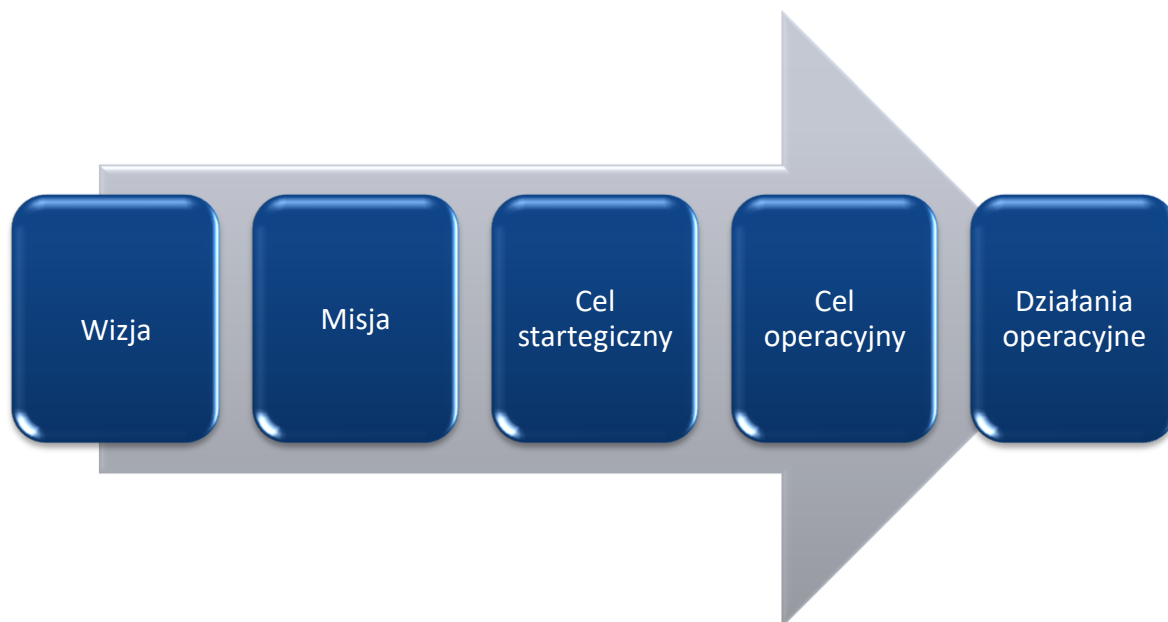
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Zagospodarowanie terenów na cele usług, przetwórstwa, handlu w celu dywersyfikacji gospodarki na terenie Gminy • Wykorzystanie położenia komunikacyjnego Gminy (dojazdy do dróg krajowych i wojewódzkich oraz powiatowych i lokalnych dla przyciągnięcia inwestorów) • Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy • Wykorzystanie potencjału geograficznego i krajobrazowego oraz przyrodniczego dla atrakcyjności osiedleńczej Gminy i promocji atrakcyjnych walorów rozwojowych • Efektywne wykorzystanie środków z UE z perspektywy 2014-2020 • Rozwój różnych form rekreacji i turystyki na terenie Gminy w oparciu o infrastrukturę rekreacyjno-wypoczynkową oraz bogactwo krajobrazowo - przyrodnicze regionu i kulturowe oraz atrakcje historyczne Gminy. • Wykorzystanie korzystnego położenia geograficznego oraz walorów przyrodniczych dla oferty dobrej jakości życia • Rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolno – spożywczego • Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw • Wzrost dochodów gminy	• Oddalenie od ośrodków wzrostu w województwie i siatki komunikacji drogowej kraju i województwa • Odpływ młodych mieszkańców z Gminy • Strukturalne bezrobocie • Słabe zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne, • Niska aktywność społeczna mieszkańców, • Słaba dynamika rozwojowa województwa kujawsko-pomorskiego na tle regionów w kraju • Starzenie się społeczeństwa • Skomplikowane procedury pozyskiwania środków UE • Niska aktywność przedsiębiorczości oraz gospodarcza w dziedzinie rozwoju działalności pozarolniczej • Zwiększający się zakres zadań własnych gminy przy braku wsparcia finansowego z budżetu państwa • Zbyt częste zmiany polityki gospodarczej i edukacyjnej w kraju • Niestabilna polityka podatkowa w kraju • Niekorzystne trendy demograficzne • Problemy społeczne mieszkańców

• Tworzenie zaplecza surowców rolno-spożywczych • Podnoszenie efektywności lokalnej gospodarki • Modernizacja i specjalizacja rolnictwa • Rozwój przedsiębiorczości i promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców Gminy • Rozwój rolnictwa ekologicznego • Rozwój gospodarki niskoemisyjnej i wykorzystanie potencjału OZE przez mieszkańców • Połączenie możliwości rozwoju terenów o potencjale turystycznym z istniejącą bazą obiektów zabytkowych i dziedzictwem kulturowym • Rozwój partnerstw lokalnych i współpraca ponadlokalna • Modernizacja sieci dróg	• Niski poziom środków budżetowych gminy na realizację zadań inwestycyjnych • Niski poziom dochodów mieszkańców Gminy.
---	---

5. Wizja i misja rozwoju gminy

Strategiczny rozwój Gminy Boniewo oparto na hierarchicznym podejściu do procesu rozwojowego, co ułatwi realizację planowanych inwestycji w relacjach z poszczególnymi celami znajdującymi się na różnych poziomach. Model ten zilustrowano poniżej:

Rys 9. Hierarchiczny model podejścia do procesu rozwoju w ramach Strategii

Źródło danych: opracowanie własne

Rozwój gminy jest złożonym procesem i zależy od bardzo wielu czynników. Dlatego kreśląc wizję rozwoju Gminy Boniewo, zwrócono uwagę na następujące czynniki:

- uwarunkowania wewnętrzne czyli potencjały i problemy określone w analizie SWOT jako mocne i słabe strony gminy;
- uwarunkowania zewnętrzne, czyli czynniki niezależne od działań podejmowanych na szczeblu gminy; w analizie SWOT zdefiniowane zostały jako potencjalne szanse i zagrożenia,
- aktualne dokumenty strategiczne na poziomie gminnym, powiatowym, regionalnym i krajowym,
- kompetencje samorządu gminnego oraz jego możliwości finansowe, instrumenty i programy finansowe, dostępne dla gmin w ramach środków unijnych oraz budżetu państwa,
- wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Gmina Boniewo ma szanse na wykreowanie oraz stymulowanie impulsów rozwojowych, związanych z rozwojem gospodarczym w tym np. branży rolno-spożywczej, przedsiębiorczości, turystyki powiązanej z tworzeniem produktów lokalnych, usługami, lokalizacją zakładów usługowych, wytwórczych, a także obsługą turystów, rekreacją i zagospodarowaniem spędzania wolnego czasu w kontakcie z korzystnym środowiskiem przyrodniczo-krajobrazowym oraz związanych z aktywnością mieszkańców. Wykorzystanie tych wewnętrznych potencjałów rozwojowych Gminy Boniewo, przy pomocy środków własnych oraz zewnętrznych, w tym głównie UE 2014-2020, przyczyni się z pewnością do przełamania negatywnych tendencji rozwojowych i zwiększenia dynamiki procesów modernizacyjnych lokalnej gospodarki i poprawy poziomu życia mieszkańców. Z przeprowadzonej analizy SWOT wynika, że Gmina ma problemy związane z niedostatecznym poziomem infrastruktury w tym technicznej, drogowej i skomunikowania Gminy z siatką dróg krajowych, a także z występującymi problemami społecznymi, demograficznymi, jak obciążenie korzystaniem z pomocy społecznej, bezrobociem oraz niskim poziomem rozwoju przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców. Gospodarka Gminy zdominowana jest przez gospodarstwa rolne oraz stosunkowo słabo rozwiniętą przedsiębiorczość pozarolniczą, w tym przetwórstwo rolno –spożywcze. Potencjał terenów stwarza szansę na dywersyfikację i wprowadzanie usług, handlu oraz tworzenie powiązań kooperacyjnych w gospodarce Gminy. Funkcjonująca na obecnym poziomie gospodarka lokalna Gminy Boniewo nie jest w stanie zapewnić mieszkańcom wystarczającej ilości miejsc pracy, przez co sytuacja materialna i jakość życia nie jest na wystarczającym poziomie. Przekłada się to również na niski poziom dochodów i ograniczony popyt wewnętrzny w Gminie. Konieczne są zatem działania stymulujące rozwój gospodarczy, aktywność przedsiębiorczą mieszkańców oraz kreowanie nowych usług i ofert w oparciu o potencjał np. walorów dla rozwoju gospodarki usług, wymiany czy turystyki i rekreacji.

Kluczem do zmiany sytuacji na terenie Gminy jest skoncentrowanie się na podnoszeniu efektywności lokalnej gospodarki. Gmina Boniewo posiada wewnętrzne potencjały (mocne strony), które należy wykorzystać. Do podstawowych kierunków rozwoju Gminy Boniewo należy zaliczyć:

- wykorzystanie potencjału Gminy dla rozwoju obsługi komunikacji, funkcji produkcyjno-usługowych i turystyki, a także rozwoju nowych form rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o lokalne łańcuchy kooperacji gospodarstw i przedsiębiorczości,
- wzmocnienie atrakcyjności przyrodniczej i kulturowej Gminy do rozwijania różnych form usług powiązanych z obsługą turystyki i rekreacji oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych dla oferty atrakcyjnej jakości życia,
- podnoszenie efektywności lokalnej gospodarki poprzez rozwój wyspecjalizowanego rolnictwa i branży rolno-spożywczej oraz wykorzystanie rolnictwa jako zaplecza przemysłu rolno-spożywczego i żywnościowego
- tworzenie nowych rodzajów działalności opartych na m.in. usługach w obszarze efektywności energetycznej, OZE,
- zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości usług społecznych, kulturalnych i edukacyjnych oraz możliwość dla rozwoju lokalnych firm i ich kooperacji także w celu pozyskania inwestorów do Gminy,
- stymulowanie wykorzystania na terenie gminy możliwości lokalizacji funkcji komercyjno-usługowych, produkcyjnych i związanych z obsługą komunikacji.

W najbliższej perspektywie kilku lat podjąć należy w Gminie wiele działań umożliwiających efektywne wykorzystanie wszystkich zidentyfikowanych potencjałów rozwojowych. Wiąże się to z przezwyciężeniem słabych stron, których istnienie uniemożliwia przyspieszenie procesów rozwojowych na terenie Gminy Boniewo. Zatem proponowane obszary strategiczne i kierunki działań skupiać się powinny przede wszystkim na ograniczaniu barier hamujących wykorzystanie mocnych stron. Należy oczekiwać, iż zmiany, powstałe w wyniku realizacji szeregu działań, w tym przez Samorząd Gminy, nakierowanych na rozwój gospodarki i zasobów ludzkich przyczynią się w dłuższej perspektywie czasu do przyciągnięcia potencjalnych inwestorów i rozwoju przedsiębiorczości, a także wzrostu aktywności mieszkańców i wzrostu przedsiębiorczości w Gminie, co jest celem nadrzędnym niniejszej Strategii.

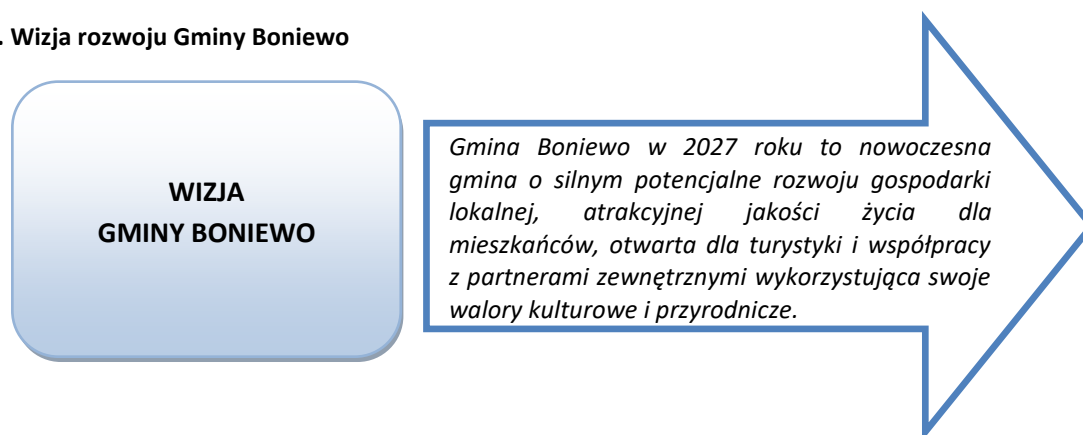
Strategia Rozwoju wskazuje główne obszary, których wsparcie jest konieczne do rozwoju procesów gospodarczych i społecznych wywołujących pozytywne skutki. Obszary te wynikają z uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych Gminy, a układ proponowanych do realizacji kierunków działań

respektuje zasadę zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialnego wykorzystania potencjałów i zasobów w tym naturalnych Gminy.

Zakłada się, że w wyniku realizacji założeń Strategii w przyszłości Gmina Boniewo będzie:

- gminą, o wzrastającej randze wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa i kraju,
- gminą o nowoczesnej infrastrukturze i skomunikowaniu z regionem i ośrodkami wzrostu,
- gminą sprzyjającą rozwojowi przedsiębiorczości i aktywności lokalnej społeczności,
- gminą z większą ilością atrakcyjnych miejsc pracy opartych o własne potencjały wzrostu i inwestycje podmiotów zewnętrznych,
- gminą zintegrowaną społecznie i zarządzaną zgodnie z zasadami partnerstwa,
- gminą atrakcyjną dla mieszkańców, oferujących dobre warunki życia, oraz realizacji różnorodnych aspiracji.

Rys. 10. Wizja rozwoju Gminy Boniewo

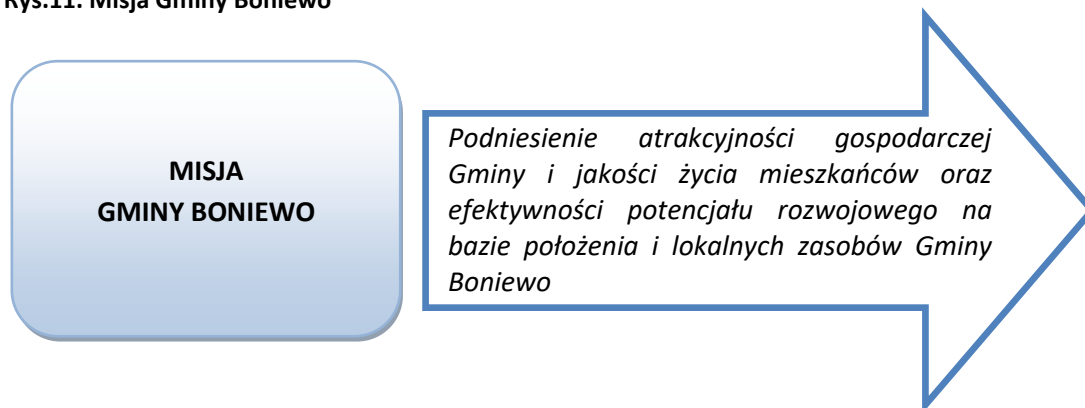
Misja, określona w niniejszej strategii jest pożądanym stanem wszystkich mieszkańców, którzy wzięli udział w konsultacjach społecznych. Zawiera te wszystkie cechy, które dla lokalnej społeczności mają największą wartość i tym samym mają decydujący wpływ na kierunki rozwoju i działania gminy w kolejnych, nadchodzących latach.

W Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 wyróżnia się następującą hierarchią celów:

- misja strategii stanowi cel nadrzędny, do którego dąży gmina projektując działania rozwojowe,
- cele strategiczne, wskazujące najważniejsze obszary, których wsparcie jest konieczne dla przyspieszenia rozwoju gminy.

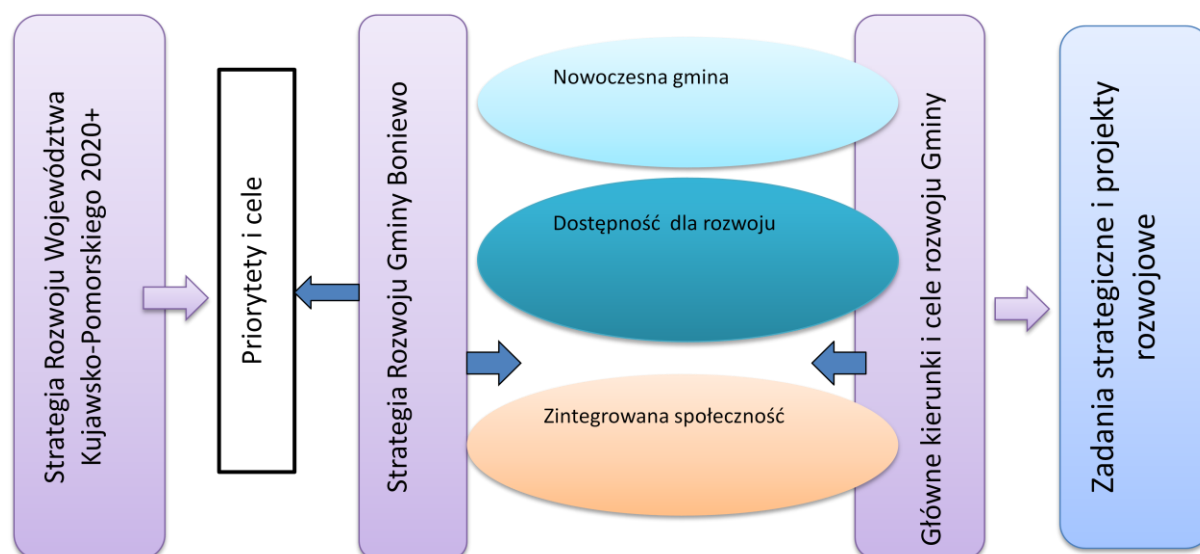
Misja Strategii Rozwoju Gminy wskazuje na cel nadrzędny, do którego należy dążyć realizując poszczególne elementy Strategii. Zwykle misja formułowana jest w sposób ogólny i adresowana jest do ogółu osób zamieszkujących daną gminę.

Rys.11. Misja Gminy Boniewo

Wymienione w misji działania są zgodne z celami strategicznymi i operacyjnymi Strategii. Rolą gminy jest aktywny udział w kształtowaniu swojej pozycji od strony tak gospodarczej jak i społecznej na tle innych gmin, a przede wszystkim zapewnienie mieszkańcom warunków do życia na dobrym poziomie jakościowym. Niezbędne są zatem wielowymiarowe działania zapewniające odpowiednią dynamikę procesów rozwojowych ujętych w ramy Strategii.

Rys 12. Wielowymiarowy rozwój Gminy Boniewo

Źródło danych: opracowanie własne

Wielowymiarowy rozwój Gminy zakłada uwzględnienie nie tylko celów strategicznego rozwoju regionu ale oparcie rozwoju Gminy o ukierunkowane działania i zadania strategiczne uwzględniające różne aspekty procesów rozwojowych zachodzących w Gminie. Główne kierunki rozwoju Gminy Boniewo dotyczą:

- Unowocześnienia infrastruktury technicznej i społecznej w Gminie
- Wsparcia rozwoju działalności inwestycyjnej i przedsiębiorczości lokalnej
- Budowy systemów ochrony środowiska
- Rozbudowy i modernizacji układu drogowego gminy i włączenie w sieć transportową regionalną oraz krajową.
- Wzbogacenia usług w zakresie obsługi ludności gminy, edukacja, opieka zdrowotna obsługa administracyjna mieszkańców
- Rozwoju infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej oraz rekreacyjnej i usług z tym związanych
- Poprawy dostępu do edukacji, jakości kształcenia i mieszkańców
- Wsparcia inicjatyw lokalnych i rozwój aktywności społecznej oraz gospodarczej mieszkańców.

6. Cele strategiczne rozwoju Gminy Boniewo w latach 2017-2027

Wypełnianie misji rozwoju Gminy Boniewo będzie możliwe poprzez skupienie się na wybranej liczbie priorytetowych celów strategicznego rozwoju. Biorąc pod uwagę położenie i potencjały Gminy, a także główne bariery rozwojowe Gminy Boniewo, wybrano trzy cele strategiczne.

Przyjęte cele strategiczne są w pełni zgodne z priorytetami wynikającymi ze Strategii Rozwoju Kraju 2020, a także wpisują się w *Strategię Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Plan Modernizacji 2020+*

Cele rozwojowe Gminy Boniewo są zgodne również ze Strategią Rozwoju Powiatu Włocławskiego. Cele strategiczne rozwoju Gminy Boniewo i przedstawione poniżej cele operacyjne nie mają układu hierarchicznego (pionowego), tylko wertykalny (poziomy). Oznacza to, że będą realizowane równocześnie w zależności od dostępnych źródeł finansowania oraz zaangażowania lokalnych podmiotów w proces wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027 tj. poszczególnych instytucji i podmiotów, organizacji społecznych, grup lokalnych. Ze względu na obszary rozwoju gminy (gospodarka, infrastruktura, rozwój społeczny i jakości życia mieszkańców) wyróżniono trzy cele strategiczne rozwoju Gminy Boniewo:

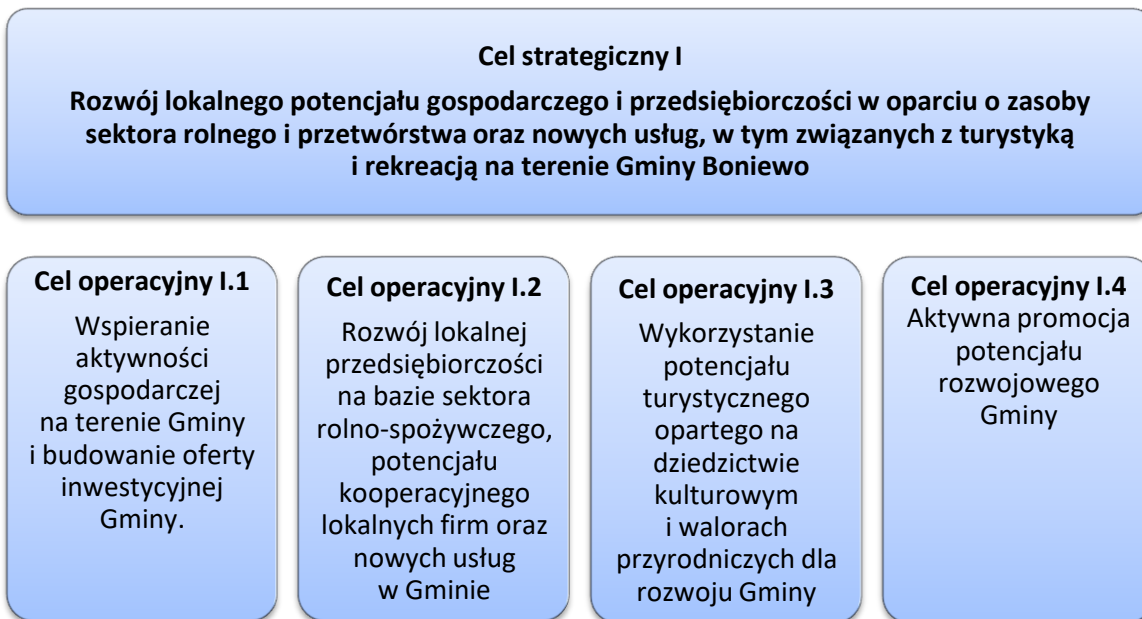
Rys. 13. Cele strategiczne rozwoju Gminy Boniewo

Źródło danych: *opracowanie własne*

7. Cele operacyjne i działania rozwojowe Gminy Boniewo

Każdemu celowi strategicznemu, przyporządkowano niezbędne do zrealizowania cele operacyjne

Cel strategiczny I:	
<i>Rozwój lokalnego potencjału gospodarczego i przedsiębiorczości w oparciu o zasoby sektora rolnego i przetwórstwa oraz nowych usług, w tym związanych z turystyką i rekreacją na terenie Gminy Boniewo</i>	
Cel operacyjny I.1.	
<i>Wspieranie aktywności gospodarczej na terenie Gminy i budowanie oferty inwestycyjnej Gminy.</i>	
Główne kierunki działań	• TWORZENIE WARUNKÓW WSPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I POWSTAWANIU NOWYCH FIRM POPRZEC PRZYTOWANIE ATRAKCYJNEJ OFERTY INWESTYCYJNEJ GMINY • ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW NA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ W GMINIE • WSPÓŁPRACA Z SEKTOR GOSPODARCZYM W ZAKRESIE ROZWOJU LOKALNYCH INICJATYW • WSPARCIE ORAZ AKTYWIZACJA BEZROBOTNYCH I OSÓB POSZUKUJĄCYCH PRACY • PREFERENCJE PODATKOWE DLA FIRM TWORZĄCYCH NOWE MIEJSCA PRACY • KORZYSTANIE Z PROGRAMÓW WSPARCIA DLA FIRM TYPU START-UP • SIECIOWANIE I PROMOCJA ISTNIEJĄCYCH FIRM NA TERENIE GMINY • AKTYWNE WSPIERANIE FUNKCJONUJĄCYCH I ZAKŁADAJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ PRZEDSIĘBIORCÓW W POZYSKIWANIU ŚRODKÓW NA ROZWÓJ, W TYM W ROZWIJANIU NOWOCZESNYCH TECHNOLOGII • WYDZIELENIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH Z INFRASTRUKTURĄ TECHNICZNĄ • ZAPEWNIENIE KOMPLEKSOWEJ OBSŁUGI INWESTORA (PROMOCJA TERENÓW INWESTYCYJNYCH, UDZIELANIE INFORMACJI I POMOCY ZAINTERESOWANYM
Cel operacyjny I.2.	
<i>Rozwój lokalnej przedsiębiorczości na bazie sektora rolno-spożywczego, potencjału kooperacyjnego lokalnych firm oraz nowych usług w Gminie</i>	
	• ROZWÓJ I MODERNIZACJA PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO ORAZ ROZWÓJ GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH • ROZWÓJ NOWYCH USŁUG W TYM ZAPLECZA TURYSTYCZNEGO • ROZWÓJ TECHNOLOGII DLA FIRM ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Główne kierunki działań	• WZMOCNIENIE POTENCJAŁU INFRASTRUKTURY PRZETWÓRCZEJ • ROZWÓJ FIRM USŁUGOWYCH DZIAŁAJĄCYCH W OTOCZENIU ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO • ROZWÓJ FIRM Z BRANŻY PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO WYKORZYSTUJĄCYCH LOKALNE ZASOBY PRODUKCJI ROLNEJ • TWORZENIE I ROZWÓJ GRUP PRODUCENCKICH ORAZ ROZWÓJ SIECI INSTYTUCJI OTOCZENIA ROLNICTWA • WSPIERANIE PRODUKCJI ŻYWNOSCI EKOLOGICZNEJ W OPARCIU O LOKALNE RECEPTURY • STWORZENIE SYSTEMU POMOCY DLA LOKALNEGO RYNKU ROLNEGO I DYSTRYBUCJI TOWARÓW POPRZECZ PROMOCJĘ MARKI I DYSTRYBUCJĘ LOKALNYCH PRODUKTÓW • ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH • TWORZENIE I ROZWÓJ GRUP PRODUCENCKICH ORAZ ROZWÓJ SIECI INSTYTUCJI OTOCZENIA ROLNICTWA • WSPÓŁPRACA Z UCZELNIAMI WYŻSZYMI I OŚRODKAMI NAUKOWYMI W ZAKRESIE ZASTOSOWANIA LOKALNYCH SUROWCÓW I PRZETWÓRSTWA PRODUKTÓW ROLNYCH • WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GMINY DO ROZWOJU AGROTURYSTYKI • UTWORZENIE INKUBATORA PRZETWÓRSTWA LOKALNEGO • PROMOCJA NOWOCZESNYCH FORM GOSPODAROWANIA NA OBSZARACH WIEJSKICH
Cel operacyjny I.3	
<i>Wykorzystanie potencjału turystycznego opartego na dziedzictwie kulturowym i walorach przyrodniczych dla rozwoju Gminy</i>	
Główne kierunki działań	• WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GMINY DO ROZWOJU AGROTURYSTYKI I TURYSTYKI • ZAGOSPODAROWANIE POTENCJAŁU KULTUROWEGO I KRAJOBRAZOWEGO ORAZ OBIEKTÓW HISTORYCZNYCH DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY • WYKORZYSTANIE SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH DLA PROMOCJI LOKALNYCH ATRAKCJI I PRODUKTÓW • TWORZENIE SIECIOWYCH PRODUKTÓW TURYSTYKI W GMINIE NA BAZIE LOKALNEGO POTENCJAŁU • ROZBUDOWA BAZY REKREACYJNEJ I TURYSTYCZNEJ PRZY ZAGOSPODAROWANIU NATURALNYCH ZASOBÓW WÓD I PRZYRODY ORAZ KRAJOBRAZU • ZAGOSPODAROWANIE DLA POTRZEB ROZWOJU TURYSTYKI, EDUKACJI ZASOBÓW KULTUROWYCH GMINY • PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I PRZYRODNICZEGO GMINY
Cel operacyjny I.4	
<i>Aktywna promocja potencjału rozwojowego Gminy</i>	
Główne kierunki działań	• ROZWÓJ MARKI GMINNEJ I OFERTY ROZPOZNAWALNEJ DLA INWESTORÓW I TURYSTÓW ORAZ MIESZKAŃCÓW OPARTEJ NA PROMOCJI WALORÓW DOBREJ JAKOŚCI ŻYCIA I ZDROWOTNOŚCI OBSZARU GMINY • ROZPOWSZECZNIANIE INFORMACJI O MOŻLIWOŚCIACH ROZWOJOWYCH GMINY I JEJ PROMOCJA • POWSTANIE GMINNEGO CENTRUM TURYSTYKI I PROMOCJI GMINY BONIEWO • OPRACOWANIE KONKURENCYJNYCH PRODUKTÓW TURYSTYCZNYCH GMINY W OPARCIU O WALORY PRZYRODNICZE I KULTUROWE GMINY • PROMOCJA MARKI OPRACOWANYCH PRODUKTÓW LOKALNYCH • AKTYWNA PROMOCJA GMINY NA FORUM REGIONALNYM, KRAJOWYM I MIĘDZYNARODOWYM • ROZWÓJ WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ ORAZ TRANSGRANICZNEJ GMINY W ZAKRESIE TURYSTYKI, EDUKACJI ORAZ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, KULTURY

Cel strategiczny II

Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej, turystycznej i ekologicznej oraz ochrony środowiska i ochrona dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Boniewo

Cel operacyjny II.1

Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej oraz ochrony środowiska na terenie Gminy

Cel operacyjny II.2

Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury turystyczno - rekreacyjnej Gminy

Cel operacyjny II.3

Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Gminy

Cel operacyjny II.4

Rewitalizacja obszarów na terenie Gminy

Cel strategiczny II:

Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej, turystycznej i ekologicznej oraz ochrony środowiska i ochrona dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Boniewo

Cel operacyjny II.1.

Rozwijanie systemów infrastruktury technicznej oraz ochrony środowiska na terenie Gminy

Główne kierunki działań

- BUDOWA , PRZEBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY DROGOWEJ W TYM DOJAZDÓW DO OBSZARÓW INWESTYCYJNYCH
- BUDOWA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ ORAZ OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY
- BUDOWA SYSTEMU ŚCIEŻEK ROWEROWYCH WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWRZYSZĄCĄ
- BUDOWA SYSTEMU MAŁEJ RETENCJI
- ZACHOWANIE I OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ WSPIERANIE EFEKTYWNEGO GOSPODAROWANIA ZASOBAMI

Cel operacyjny II.2.

Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury turystyczno -rekreacyjnej Gminy

Główne kierunki działań

- BUDOWA I ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY PRZEZNACZONEJ DO UPRAWIANIA TURYSTYKI I AGROTURYSTYKI
- ROZWÓJ I UTWORZENIE SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH I EDUKACYJNYCH NA TERENIE GMINY
- UTWORZENIE PRODUKTÓW LOKALNYCH NA BAZIE TRADYCJI LOKALNEJ
- UTWORZENIE CENTRUM EDUKACJI LOKALNEJ
- UTWORZENIE SZLAKÓW PIESZYCH, ROWEROWYCH, EDUKACYJNYCH WŁĄCZENIE ZAGOSPODAROWANIA PAŁCÓW I ZABYTKÓW KULTURY
- AKTYWIZACJA TERENÓW WIEJSKICH JAKO LOKALNYCH OŚRODKÓW REKREACJI
- WYDZIELENIE I ZAGOSPODAROWANIE OBSZARÓW POD TURYSTYKĘ I REKREACJĘ
- PODNOSZENIE STANDARDU USŁUG TURYSTYCZNYCH POPRZEC ROZWÓJ BAZY NOCLEGOWEJ I GASTRONOMICZNEJ, MIEJSC OBSŁUGI RUCHU TURYSTYCZNEGO

	• ROZBUDOWA MAŁEJ INFRASTRUKTURY TURYSTYCZNEJ SŁUŻĄCEJ UDOSTĘPNIANIU NA CELE TURYSTYCZNE OBSZARÓW CENNYCH PRZYRODNICZO I KRAJOBRAZOWO • OZNAKOWANIE SZLAKÓW ROWEROWYCH I PIESZYCH • WSPERANIE TWORZENIA GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH
Cel operacyjny II.3	
<i>Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Gminy</i>	
Główne kierunki działań	• WYKORZYSTANIE ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII PRZY MODERNIZACJI SYSTEMÓW GRZEWczyCH OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ • ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ W BUDYNKACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I BUDYNKACH MIESZKALNYCH • INDYWIDUALNE SOLARNE I FOTOWOLTAICZNE INSTALACJE PRZYDOMOWE • TERMOMODERNIZACJE BUDYNKÓW • ROZWÓJ OZE W ROLNICTWIE (MIKROINSTALACJE) • POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ FUNKCJONUJĄCYCH PRZEDSIĘBIORSTW POPRZECZ MODERNIZACJĄ INFRASTRUKTURY ZWIĄZANEJ Z OGRZEWANIEM BUDYNKÓW, OŚWIECENIEM LUB WYKORZYSTANIEM ENERGII Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII • OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO POPRZECZ WPROWADZANIE ROZWIĄZAŃ PRZEWIDZIANYCH W PGN
Cel operacyjny II.4	
<i>Rewitalizacja obszarów na terenie Gminy</i>	
Główne kierunki działań	• MODERNIZACJA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ NA TERENIE GMINY BONIEWO • KSZTAŁTOWANIE SYSTEMU PRZYRODNICZEGO ZAPEWNIĄCEGO CIĄGŁOŚĆ PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNĄ OBSZARÓW NATURALNYCH (REWITALIZACJA TERENÓW DLA CELÓW ATYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI) • REWITALIZACJA CENTRÓW MIEJSCOWOŚCI –ZIELEŃ, ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI, MAŁA ARCHITEKTURA • POPRAWA STANU ZABYTKÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO POPRZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PROCESOWI ICH DEGRADACJI • WSPERANIE I PROMOCJA ZRZESZEŃ I LOKALNYCH GRUP ORAZ ICH AKTYWNOŚCI NA TRENIE GMINY • UTWORZENIE PARKU KULTUROWEGO W GMINIE • OCHRONA MIEJSC O WALORACH PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH • WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU PRZYRODNICZEGO I KULTUROWEGO DO PROMOCJI GMINY • REWALORYZACJA I REWITALIZACJA OBIEKTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ICH OCHRONA • WSPERANIE LOKALNYCH TRADYCJI HISTORYCZNYCH • REALIZACJA PROJEKTÓW UPOWSZECZNIAJĄCYCH DZIEDZICTWO KULTUROWE • PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I PRZYRODNICZEGO GMINY I KREOWANIE WIZERUNKU GMINY PRZYJAZNEJ DLA TURYSTÓW

Cel strategiczny III
Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Boniewo

Cel operacyjny III.1

Rozwój i dostosowanie infrastruktury publicznej, w szczególności na cele opiekuńcze, edukacyjne i sportowe oraz oferty spędzenia wolnego czasu dla różnych grup wiekowych

Cel operacyjny III.2

Rozwój usług z zakresu zdrowia i pomocy społecznej, w tym działania z zakresu przeciwdziałania ubóstwu, patologiom i wykluczeniom społecznym

Cel operacyjny III.3

Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców

Cel strategiczny III:

Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Boniewo

Cel operacyjny III.1.

Rozwój i dostosowanie infrastruktury publicznej, w szczególności na cele opiekuńcze, edukacyjne i sportowe oraz oferty spędzenia wolnego czasu dla różnych grup wiekowych

Główne kierunki działań

- URZĄDZANIE NOWYCH TERENÓW REKREACYJNO-SPORTOWYCH
- ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW PRZY ŚWIETLICACH WIEJSKICH
- BUDOWA NOWYCH OŚRODKÓW/MIEJSC GMINNYCH CENTRÓW AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
- TWORZENIE SIŁOWNI ZEWNĘTRZNYCH
- ROZWÓJ SYSTEMU USŁUG OPIEKUŃCZYCH I AKTYWIZACYJNYCH DLA OSÓB STARSZYCH
- UTWORZENIE CENTRÓW AKTYWNOŚCI DLA OSÓB STARSZYCH W GMINIE
- TERAPIE ZAJĘCIOWE DLA OSÓB STARSZYCH I MŁODZIEŻY
- ORGANIZACJA I WSPÓŁORGANIZACJA ZAJĘĆ ŚRODOWISKOWYCH
- WSPARCIE INICJATYW LOKALNYCH I INICJATYW INTEGRACYJNYCH W GMINIE

Cel operacyjny III.2

Rozwój usług z zakresu zdrowia i pomocy społecznej, w tym działania z zakresu przeciwdziałania ubóstwu, patologiom i wykluczeniom społecznym

Główne kierunki działań

- INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ ZDROWOTNĄ I SPOŁECZNĄ ORAZ EDUKACYJNĄ
- PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU POPRZECZ KONTYNUACJĘ DZIAŁAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA DZIECI I MŁODZIEŻY RODZIN ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ-PROGRAMY EDUKACYJNE, POMOCOWE, INTEGRACYJNE, POZALEKCYJNE I STYPENDIALNE
- WSPIERANIE ORGANIZACJI SZKOLEŃ W ZAKRESIE PROBLEMATYKI PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W TYM UZALEŻNIEŃ, PROMOCJI NOWOCZESNYCH METOD TERAPETYCZNYCH, INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

	• ROZWÓJ ŚWIETLIC ŚRODOWISKOWYCH • PROGRAMY SKIEROWANE DO MŁODZIEŻY WCHODZĄCEJ W KONFLIKT Z PRAWEM I MŁODZIEŻY TRUDNEJ • POPRAWA WYPOSAŻENIA OŚRODKA ZDROWIA • DOPOSAŻENIE SZKÓŁ GMINNYCH W SPRZĘT I POMOCE DYDAKTYCZNO-EDUKACYJNE • PODNOSZENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W SZKOŁACH • MODERNIZACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH I ŚRODOWISKOWYCH • UTWORZENIE DOMU KULTURY NA TERENIE GMINY • ROZBUDOWA BAZY SPORTOWEJ NA TERENIE GMINY • PODNOSZENIE DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH • PODNOSZENIE JAKOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH DLA MIESZKAŃCÓW • USŁUGI REHABILITACYJNE DLA OSÓB STARSZYCH • ZWIĘKSZONA DOSTĘPNOŚĆ DO USŁUG ZDROWOTNYCH I SPOŁECZNYCH DLA MIESZKAŃCÓW • UTWORZENIE GMINNEGO KLUBU SENIORA I WZMOCNIENIE INTEGRACJI MIĘDZYPOKOLENIOWEJ • PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA
Cel operacyjny III.3	
<i>Aktywizacja mieszkańców</i>	
Główne kierunki działań	• ROZWÓJ ALTERNATYWNYCH FORM EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ Z WYKORZYSTANIEM ISTNIEJĄCEJ BAZY OŚWIATOWEJ I KULTURALNEJ, • PROMOCJA EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW, • PROMOCJA RÓŻNYCH FORM EDUKACJI POZASZKOLNEJ (KSZTAŁCENIE USTAWICZNE OSÓB STARSZYCH, EDUKACJA NA ODLEGŁOŚĆ) • ROZWIJANIE INDYWIDUALNYCH UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW, SZCZEGÓLNIE UCZNIÓW UZDOLNIONYCH ORAZ UCZNIÓW O SPECJALNYCH POTRZEBACH EDUKACYJNYCH I PREDYSPOZYCJACH SPORTOWYCH • PODNOSZENIE JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W SZKOŁACH • ROZWÓJ EKONOMII SPOŁECZNEJ • WSPIERANIE EFEKTYWNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ PROWADZĄCEJ DO INTEGRACJI I AKTYWIZACJI OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM (W TYM WSPARCIE DLA OSÓB BEZROBOTNYCH); • WSPIERANIE GRUP DEFAWORYZOWANYCH • REALIZACJA SZKOLEŃ, PROMOCJA I WSPARCIE SAMOZATRUDNIENIA • DOSTOSOWANIE KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW DO POTRZEB LOKALNEGO RYNKU PRACY • PROMOCJA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY • SZKOLENIA ZAWODOWE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY • ROZWÓJ IDEI SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO POPRZECZ BLISKĄ WSPÓŁPRACĘ GMINY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI • REALIZACJA PROJEKTÓW I INICJATYW ODDOLNYCH WPIERANIE NOWATORSKICH INICJATYW NA RZECZ BUDOWANIA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO Z WYKORZYSTANIEM TECHNOLOGII CYFROWYCH • ROZWÓJ SPŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO, E-EDUKACJA • OFERTA IMPREZ KULTURALNYCH, REKREACYJNYCH ORAZ INTEGRACYJNYCH DLA MIESZKAŃCÓW GMINY

8. Planowane zadania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Boniewo

Realizacja wszystkich wymienionych działań niewątpliwie poprawi jakość życia na terenie Gminy Boniewo. Ponadto przyczyni się do wzrostu konkurencyjności całego obszaru i wpłynie na jego rozwój gospodarczy oraz społeczny. Dla rozwoju Gminy i osiągnięcia celów strategicznych niezbędne jest także zaplanowanie planu realizacji inwestycji i działań oraz zadań w ramach Strategii. Działania te są spójne z Wieloletnim Planem Finansowym oraz planami budżetu Gminy Boniewo. Wykaz głównych zadań realizacji Strategii wskazuje także na potencjalne źródła finansowania ich realizacji. Wykaz zadań głównych Strategii obejmuje następujące inwestycje i przedsięwzięcia oraz projekty.

Tabela 23. Główne zadania/projekty strategiczne Gminy Boniewo

Nazwa zadania/ projektu	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji (rok, lata)	Szacowane nakłady (w zł)	Źródło finansowania
Budowa urządzeń fotowoltaicznych wraz z wyposażeniem	Gmina Boniewo	2019-2021	2 903 100,00	Budżet Gminy EFRR RPO WK-P 2014-2020
Budowa wielorodzinnych oczyszczalni ścieków: Mikołajki, Otmianowo, Osiecz Wielki, Osiecz Mały oraz budowa sieci wodociągowej z przyłączami w miejscowości Żurawice, przebudowa sieci wodociągowej w Gminie Boniewo, budowa węzłów wodociągowych	Gmina Boniewo	2017 -2018	1 000 000,00	Budżet Gminy EFRR PROW 2014-2020
Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie	Gmina Boniewo	2018-2019	850 000,00	Budżet Gminy EFRR RPO WK-P 2014-2020
Przebudowa dróg i infrastruktury drogowej w miejscowości Jerzmanowo-Kaniewo-Poprawa	Gmina Boniewo	2018	226 000,00	Budżet Gminy
Rewitalizacja miejscowości Kaniewo, Osiecz Mały, Osiecz Wielki	Gmina Boniewo	2019	738 000,00	Budżet Gminy EFRR RPO WK-P 2014-2020
Termomodernizacja Urzędu Gminy	Gmina Boniewo	2018	850 000,00	Budżet Gminy EFRR RPO WK-P 2014-2020
Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Osiecz Mały, Osiecz Wielki, Żurawice. Poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Boniewo	2017	425 000,00	Budżet Gminy
Modernizacja sieci wodociągowej wraz z budową studni głębinowej	Gmina Boniewo	2019	300 000,00	Budżet Gminy EFRR

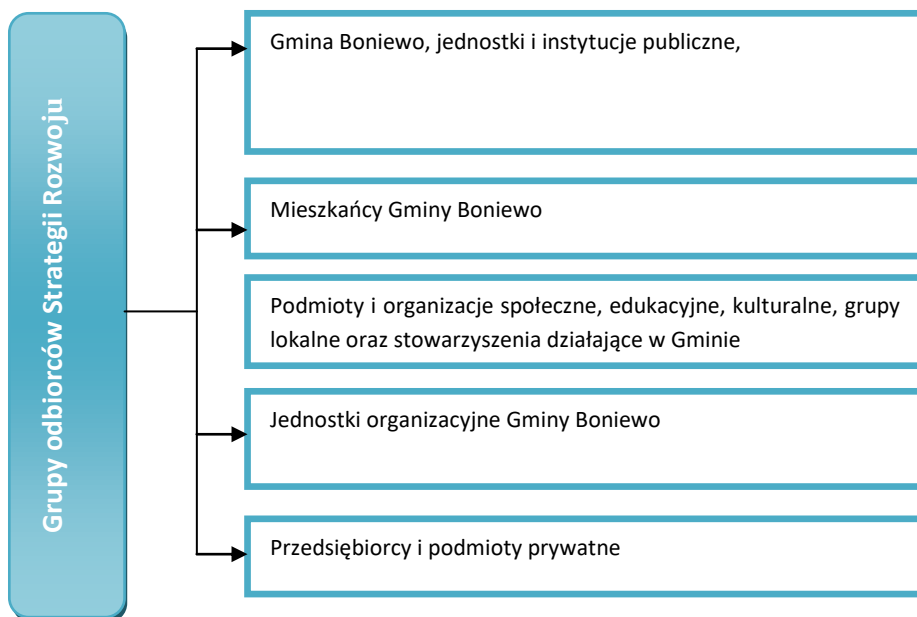
				RPO WK-P 2014-2020
Przebudowa drogi Lubomin-Lubomin Leśny	Gmina Boniewo	2018	200 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa dróg gminnych w miejscowości Boniewo-Grójec –Otmianowo- Wólka Paruszeńska-Arciszewo. Poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Boniewo	2017	4 045 000,00	Budżet Gminy Środki krajowe
Przebudowa drogi gminnej Sarnowo	Gmina Boniewo	2018	150 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa drogi gminnej w Łąkach Wielkich	Gmina Boniewo	2018	100 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa drogi gminnej Michałowo –Jastrzębiec . Poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Boniewo	2018	100 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Arciszewo	Gmina Boniewo	2018	100 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa dróg gminnych w Bninie i Osiecz Mały-Wietrzychowice	Gmina Boniewo	2018	150 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Sułków	Gmina Boniewo	2018	100 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Osiecz Wielki	Gmina Boniewo	2018	130 000,00	Budżet Gminy
Współfinansowanie zadania przebudowa ciągu komunikacyjnego w rejonie miejscowości Żydowo-Redecz Wielki, Redecz Kalny, Krowice, Bileawy, Lubraniec	Gmina Boniewo	2017	1 000 000,00	Budżet Gminy
Budowa garażu na sprzęt gospodarczy Gminy	Gmina Boniewo	2018	100 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa ciągu ulic Lipowa, Jarzębinowa, Leszczynowa	Gmina Boniewo	2019	200 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa drogi w Lubominie. Poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Boniewo	2019	100 000,00	Budżet Gminy
Przebudowa drogi w Osieczu Wielkim. Poprawa infrastruktury drogowej	Gmina Boniewo	2019	100 000,00	Budżet Gminy
RAZEM			13 767 100,00	

Źródło danych: dane Urzędu Gminy w Boniewie, WPF, 2016 r.

9. Grupy odbiorców Strategii

Proces realizacji strategicznych zadań rozwojowych Gminy wymaga nie tylko zaangażowania Gminy Boniewo, ale udziału przedstawicieli organizacji, a także różnych grup interesariuszy procesu wdrażania Strategii. Podmioty zaliczane do interesariuszy lub odbiorców Strategii w Gminie Boniewo przedstawia poniższy schemat:

Rys 14. Grupy odbiorców Strategii Rozwoju Gminy Boniewo

Źródło danych: *opracowanie własne*

Realizacja Strategii jest procesem, który bezpośrednio skierowany jest do społeczności lokalnej Gminy Boniewo, dlatego istotnym elementem realizacji procesu strategicznego rozwoju jest zapewnienie aktywnego udziału przedstawicieli lokalnej społeczności polegającego m.in. na:

- rozpoznaniu potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz dążenia do spójności planowanych z nimi działań,
- prowadzeniu działań informacyjnych o procesie realizacji Strategii, skierowanych do interesariuszy, grup odbiorców, mieszkańców (o zasadach, celach, istocie prowadzenia rewitalizacji oraz jej przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących integracji społeczności lokalnej wokół procesu strategicznego rozwoju
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących strategii i jej aktualizacji.

10. Źródła finansowania

Realizacja projektów/zadań i przedsięwzięć strategicznych finansowana będzie głównie ze środków własnych Gminy Boniewo oraz przy udziale funduszy UE (EFRR i EFS) w ramach głównie RPO WK-P 2014-2020 oraz Programów Operacyjnych na lata 2014-2020. Przedsięwzięcia wspomagane będą środkami zewnętrznymi krajowymi.

Podstawowe źródła pozabudżetowe gminy wykorzystywane do realizacji Strategii obejmują:

- środki z funduszy Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa,
- środki budżetów samorządów - powiatowego oraz wojewódzkiego,
- inne środki np. fundusze celowe,
- środki prywatne,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane.

do JST.

Głównymi potencjalnymi źródłami finansowania założonych celów i zadań strategii gminnych będą programy operacyjne finansowane ze środków unijnych perspektywy 2014-2020, część zadań będzie mogła zostać dofinansowana z krajowych programów operacyjnych:

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, w ramach którego będzie możliwe finansowanie ponadlokalnych przedsięwzięć w zakresie energetyki odnawialnej, termomodernizacji budynków użyteczności, rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Priorytetami tego programu są: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, rozwój infrastruktury technicznej kraju i bezpieczeństwo energetyczne.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, którego celem jest poprawa polityki i działań publicznych na rzecz rynku pracy, edukacji i całej gospodarki; zwłaszcza wsparcie szkolnictwa wyższego ukierunkowane na potrzeby rozwoju; promocja innowacji społecznych i współpracy ponadnarodowej, finansowanie projektów podnoszących kompetencje pracowników administracji samorządowej oraz rozwijających systemy zarządzania strategicznego i finansowego w gminach i powiatach.

Program Operacyjna Polska Cyfrowa 2014-2020 ma na celu zwiększenie dostępności do Internetu, stworzenie przyjaznej dla obywatela e-administracji, która umożliwi załatwianie wielu spraw za pośrednictwem komputera oraz upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy i umiejętności korzystania z komputerów. Zaplanowano finansowanie przedsięwzięć związanych poprawą dostępu

mieszkańców do szybkiego Internetu, rozwojem administracji elektronicznej i e-usług, a także podnoszeniem umiejętności cyfrowych społeczeństwa.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej 2014-2020, w tym Program Region Morza Bałtyckiego; Program dla Europy Środkowej, Interreg Europa; Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina, Norweski Instrument Finansowy, umożliwiające finansowanie różnorodnych inicjatyw związanych ze sportem, kulturą, edukacją, zdrowiem, turystyką oraz rozwojem społeczeństwa obywatelskiego o charakterze międzynarodowym.

Tabela 24. Wykaz Programów Operacyjnych dla dofinansowania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo

Lp.	Nazwa Programu Operacyjnego	Fundusz	Budżet Programu	Osie priorytetowe wsparcia dla Gminy
1.	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	EFRR	8,61 mld euro	Oś I Wsparcie prowadzenia prac B+R przedsiębiorstwa Oś II Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I Oś III Wsparcie Innowacji w przedsiębiorstwach Oś IV Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego
2.	Program Operacyjny Wiedza Edukacja i Rozwój	EFRR	4,69 mld euro	Oś I Osoby młode na rynku pracy Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa Oś V Wsparcie dla obszaru zdrowia Oś VI – Pomoc Techniczna
3.	Program Operacyjny Polska Wschodnia	EFRR FS	27,41 mld euro	Oś I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Oś II Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu Oś III Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego Oś IV Infrastruktura drogowa dla miast Oś V Rozwój transportu kolejowego w Polsce Oś VI Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach Oś VII Poprawa bezpieczeństwa energetycznego Oś VIII Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury Oś IX Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia Oś X Pomoc techniczna
4.	Program Operacyjny	EFRR	2,17 mld euro	Oś I Powszechny dostęp do

	Polska Cyfrowa			szybkiego Internetu Oś II e-administracja i otwarty rząd Oś III Cyfrowe kompetencje społeczeństwa Oś IV Pomoc techniczna
5.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020	EFRR EFS		Oś priorytetowa 1. Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu Oś priorytetowa 2. Cyfrowy region Oś priorytetowa 3. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie Oś priorytetowa 4. Region przyjazny środowisku Oś priorytetowa 5. Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu Oś priorytetowa 6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry Oś priorytetowa 7. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Oś priorytetowa 8. Aktywni na rynku pracy Oś priorytetowa 9. Solidarne społeczeństwo Oś priorytetowa 10. Innowacyjna edukacja Oś priorytetowa 11. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność Oś priorytetowa 12. Pomoc techniczna

Źródło: Opracowanie na podstawie danych www.funduszeuropejskie.gov.pl

Istotnym źródłem finansowania projektów Strategii Rozwoju Gminy Boniewo będzie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014-2020). Celem głównym PROW 2014–2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020. Są to:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym

Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Pomoc finansowa ze środków Programu będzie skierowana głównie do sektora rolnego. Sektor ten jest szczególnie istotny z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i wymaga znacznego i odpowiednio ukierunkowanego wsparcia. Planowane w Programie instrumenty pomocy finansowej będą miały na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych (*Modernizacja gospodarstw rolnych, Restrukturyzacja małych gospodarstw rolnych, Premie dla młodych rolników, Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne*).

Ponadto PROW 2014-2020 finansuje Podziałanie: Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii.

Tabela 25. Wykaz Działań/Poddziałań w ramach PROW na lata 2014-2020

Art. Rozporządzenia UE Nr 1305/2013	Kod działania	Działanie/poddziałanie
14	1	Transfer wiedzy i działalność informacyjna
15	2	Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw
16	3	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych
17	4	Modernizacja gospodarstw rolnych
		Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura2000
		Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach OSN
		Przetwórstwo i marketing produktów rolnych
		Scalanie gruntów
18	5	Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych
19	6	Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa
		Premie dla młodych rolników
		Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej
		Restrukturyzacja małych gospodarstw
		Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych
20	7	Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów
		Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich
21	8	Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych
27	9	Tworzenie grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym
28	10	Działanie rolno- środowiskowo- klimatyczne
29	11	Rolnictwo ekologiczne
31	13	Płatności ONW

35	16	Współpraca w ramach grup EPI
42-44	19	Wsparcie na rozwój lokalny kierowany przez społeczność w ramach LEADER
51-54	20	Pomoc techniczna
		Renty strukturalne - zobowiązania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wersji skróconej PROW na lata 2014-2020

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich kontynuowane będą działania przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorczości, odnowy i rozwoju wsi, w tym w zakresie infrastruktury technicznej, które będą realizowane zarówno w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader. Kontynuacja wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju (Leader) wzmacni realizację oddolnych inicjatyw społeczności lokalnych.

Realizacja zadań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Boniewo będzie również finansowana ze środków krajowych. W szczególności dotyczy to takich programów i funduszy krajowych, jak:

- Narodowy program przebudowy dróg lokalnych „Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój”, w ramach którego będzie istniała możliwość uzyskania dotacji na modernizację dróg powiatowych i gminnych;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w ramach, którego będzie możliwość finansowania w formie instrumentów zwrotnych przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, umożliwiający finansowanie różnorodnych przedsięwzięć w zakresie ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, umożliwiający finansowanie m.in. projektów z zakresu integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- Roczne programy finansowania kultury, realizowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, z których będą dofinansowywane wydarzenia kulturalne;
- Programy wsparcia społeczeństwa obywatelskiego (Fundusz Inicjatyw Obywatelskich).

11. System wdrażania, monitorowania i aktualizacji strategii

11.1. Wdrażanie Strategii

Jednym z elementów skutecznego wdrażania kierunków strategicznych jest aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Boniewo na lata 2017-2027 do zmieniających się uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego. W praktyce będzie to oznaczać m.in.:

- realizację założonych celów Strategii;
- ewentualną hierarchizację realizacji celów strategicznych i celów operacyjnych;

- monitoring realizacji celów pod kątem terminu realizacji zadań lub określenia nowych terminów realizacji.

Metodyczne dążenia do realizacji celów Strategii podlegać muszą ocenie skuteczności, by w razie wykrycia nieprawidłowości było możliwe dokonywanie korekt działań na etapie wdrażania. Konieczne jest zatem wdrożenie pełnego systemu, obejmującego:

1. Monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji strategicznych,
2. Ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału w celu aktualizacji Strategii.

Odpowiedzialność za wyniki wdrożenia Strategii spoczywa na Wójcie i Radzie Gminy Boniewo. Realizacja poszczególnych zadań prowadzona będzie przez Wójta Gminy przy pomocy pracowników odpowiedzialnych za poszczególne zadania w Urzędzie Gminy Boniewo. Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Wójt Gminy wraz z podległym mu Urzędem Gminy. Wójt odpowiada za ogólną koordynację procesu wdrażania i monitorowania strategii. W szczególności odpowiedzialny jest za przygotowanie i wdrożenie projektów wynikających z Wieloletniej Prognozy Finansowej.

Instytucjami wspomagającymi Urząd Gminy w procesie wdrażania strategii są:

- Rada Gminy, która powinna zadbać o promocję i właściwe zrozumienie strategii wśród społeczności lokalnej;
- Placówki oświatowe (szczególna ważna rola nauczycieli jako liderów lokalnych);
- Inne jednostki organizacyjne Gminy (np. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej);
- Kościoły i związki wyznaniowe;
- Jednostki organizacyjne Urzędu Gminy w Boniewie.
- Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalności o charakterze społecznym, gospodarczym, historycznym, sportowym, turystycznym.
- Przedsiębiorstwa działające w Gminie Boniewo
- Instytucje kultury
- Instytucje opieki społecznej
- Instytucje rynku pracy
- Instytucje edukacji.
- Lokalne Grupy Działania

Ponadto w ramach obszaru prowadzonej działalności w proces współpracy zaangażowane będą m.in.

- Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku
- Powiatowy Oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego;

Instytucje partnerskie, zarządzające określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, w tym: Urząd Marszałkowski (jako instytucja zarządzająca RPO WK-P oraz pośrednicząca dla części działań w ramach POWER); W procesie wdrażania Strategii zakładany jest udział podmiotów realizujących Strategię. Poniżej wyspecyfikowano główne zadania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces strategiczny w Gminie Boniewo.

Tabela 26. Najważniejsze zadania podmiotów wdrażających Strategię Rozwoju Gminy Boniewo

Podmiot	Zadania
Wójt Gminy Boniewo	• Prowadzenie analiz służących badaniu oraz ocenie aktualności i stopnia realizacji Strategii, • Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie zmian Strategii, • Ogłaszanie informacji o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia aktualizacji Strategii, • Występowanie do instytucji o zaopiniowanie Strategii, a także projektów w przypadku np. ubiegania się o dofinansowanie UE dla danego projektu strategicznego • Prowadzenie konsultacji społecznych, • Zgłaszanie uchwał w zakresie Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2017
Rada Gminy Boniewo	• Przyjęcie Uchwały dotyczącej Strategii • Wprowadzenie zadań i projektów Strategii do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, • Podjęcie uchwały o aktualizacji, uchwaleniu Strategii

Źródło danych: opracowanie na podstawie wytycznych okresu programowania 2014-2020

W toku realizacji Strategii Wójt Gminy wyznaczy pracownika Urzędu Gminy odpowiedzialnego za wsparcie i koordynację współpracy wszystkich organów w realizacji ich zadań na rzecz Strategii Rozwoju Gminy Boniewo. Poniżej zestawiono główne czynności w zakresie koordynacji Strategii na poziomie lokalnym.

Tabela 27. Najważniejsze zadania koordynacji działań w ramach Strategii Rozwoju Gminy Boniewo

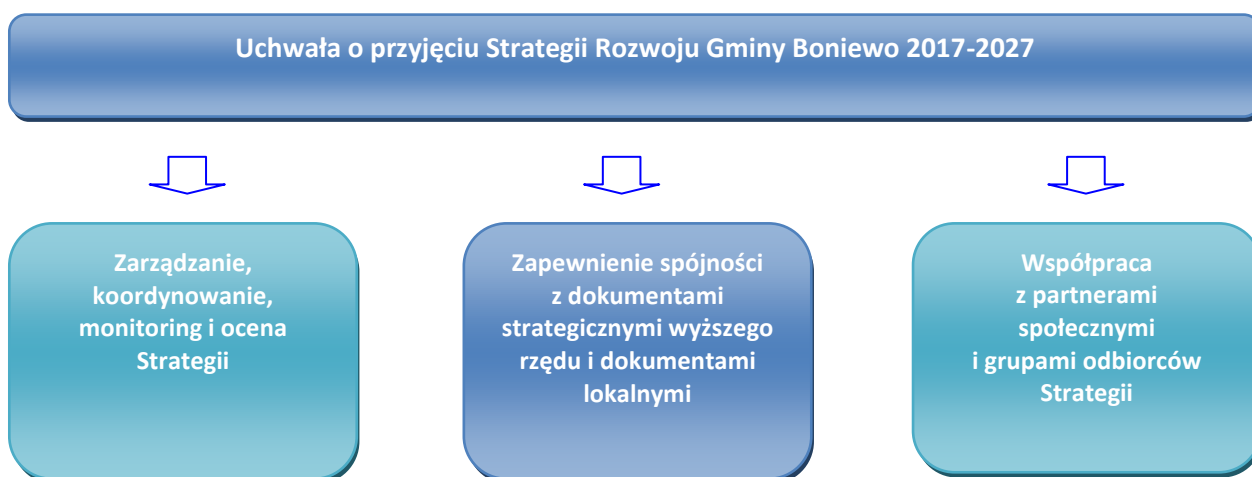
Podmiot	Zadania
Koordinator – pracownik Urzędu Gminy	• Opracowanie zasad i organizacja sprawnej współpracy ze wszystkim podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii. • Koordynowanie działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania jednostek Gminy oraz partnerów społecznych • Inicjowanie projektów ujętych w Strategii poprzez rezerwowanie środków w budżecie

	gminy, składanie wniosków i pozyskiwanie środków zewnętrznych na ich realizację, • Opiniowanie propozycji zmian w budżecie odnośnie wartości zadań realizowanych w ramach Strategii • Ocena projektów zgłoszonych do realizacji pod kątem osiągnięcia celów Strategii • Przygotowywanie projektów aktualizacji Strategii, w tym w szczególności wykazu projektów • Organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego dla Strategii i sprawozdawczości.
--	---

Źródło danych: opracowanie własne

Kolejnym elementem jest zapewnienie odpowiedniego standardu zarządzania procesem strategicznego rozwoju w skali całej Gminy Boniewo. Poniżej przedstawiono w ujęciu schematycznym zintegrowany system zarządzania Strategią Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027.

Rys.15 .System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo

Źródło danych: opracowanie własne

Kluczowym zadaniem współpracy w ramach Strategii jest włączenie wszystkich podmiotów zaangażowanych w ten proces i ukierunkowanie, kontrolowanie i ocena realizacji Strategii z punktu widzenia zapewnienia pełnej spójności z celami rozwojowymi Gminy. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji Strategii dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju Gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych oraz innych źródeł finansowania.

11.2. Monitoring Strategii

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników w osiągnięciu celów strategii. Wymusza to opracowanie szeregu wskaźników na poziomie strategicznym oceniających wyniki

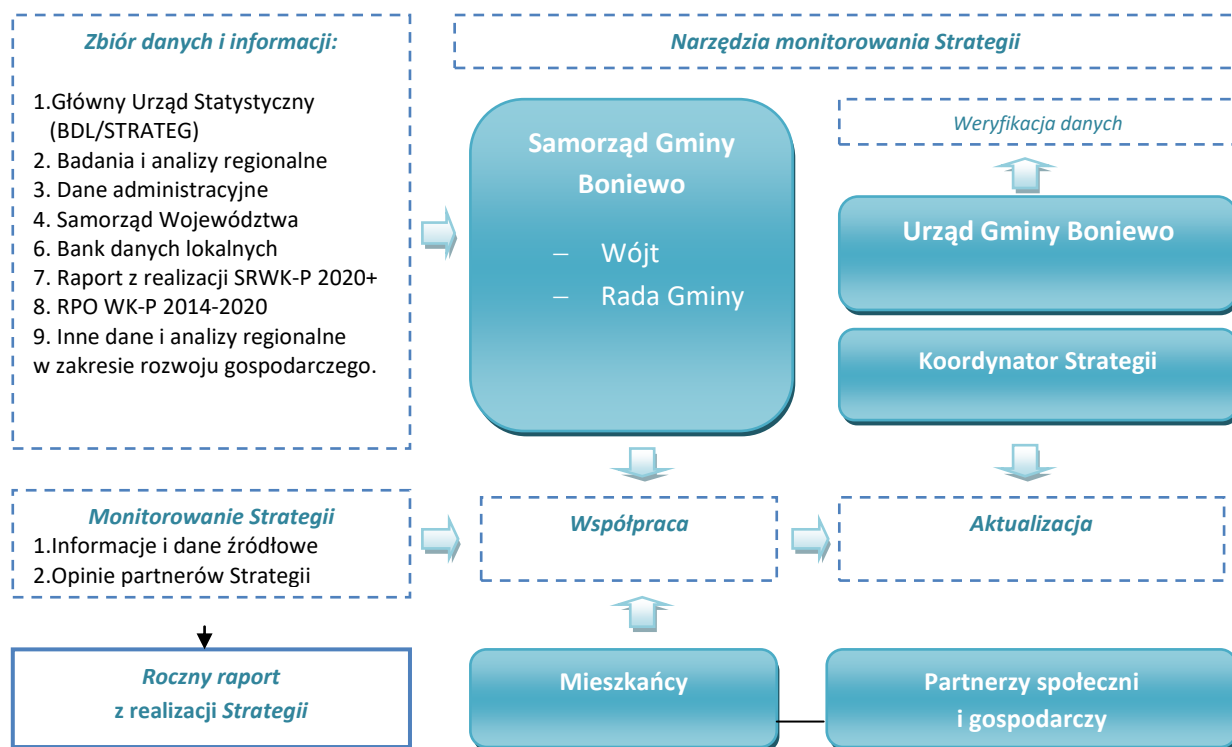
działań podejmowanych na rzecz rozwoju gminy w ramach opracowanej strategii. Wskaźniki monitoringowe, stanowiące podstawę oceny stopnia realizacji strategii. W celu ułatwienia procesu wdrażania i monitoringu ustaleń strategii ustaleń należy wprowadzić zestaw wskaźników pozwalających skutecznie monitorować postępy w jej realizacji. Zestaw wskaźników monitorujących stopień realizacji poszczególnych celów strategicznych prezentuje Załącznik nr 2.

Wskaźniki pozwalają na ukazanie dynamiki zachodzących zmian w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Boniewo w czasie i stopień zaawansowania realizacji przyjętych celów strategicznych. Dla wszystkich wskaźników odnoszących się do analizy obszarów rewitalizacji przyjęto sposób pomiaru, zakładający roczną częstotliwość pomiaru, określenie wartości bazowej (wyjściowej) oraz docelowej. Monitoring dotyczyć będzie postępu jakościowego i ilościowego realizacji Strategii.

Monitoring obejmie także:

- analizę zmian wartości założonych wskaźników Strategii,
- ocenę efektów działań oraz projektów realizowanych w ramach rewitalizacji,
- wnioski, rekomendacje w zakresie planowanych działań oraz ewentualnych zmian lub aktualizacji.

Rys.16.Monitoring Strategii

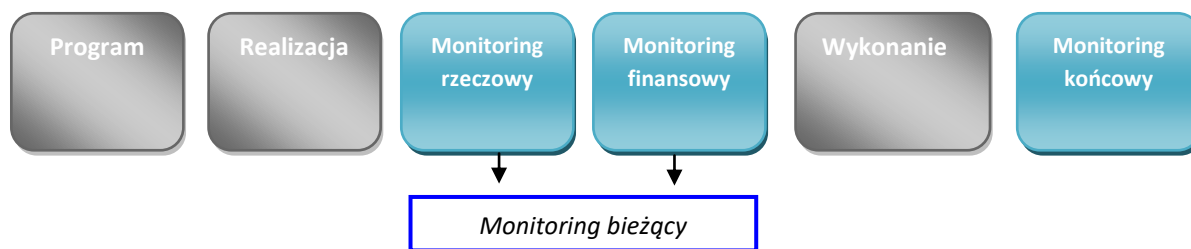

Źródło danych: opracowanie własne

W ramach monitoringu badanie postępów rewitalizacji oparte będzie na stałym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących wdrażania poszczególnych projektów. Bieżąca i systematyczna analiza danych ilościowych i jakościowych osiągniętych w trakcie realizacji projektu i porównanie ich

z zaplanowanymi w Strategii, pozwoli na wykrycie rozbieżności oraz umożliwi odpowiednio wczesną korektę możliwych do przewidzenia komplikacji w realizacji zadań i projektów. Zastosowane będą dwie formy monitoringu: monitorowanie postępu prac (monitoring rzeczowy) oraz monitorowanie środków finansowych projektu (monitoring finansowy). Poniżej w formie graficznej ujęto formy monitoringu Strategii.

Rys.17. Formy monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Boniewo

Źródło danych: *opracowanie własne*

Monitoring rzeczowy obejmuje proces realizacji i polegać będzie przede wszystkim na bieżącej kontroli zakresu merytorycznego prowadzonych działań oraz harmonogramu wdrażania na podstawie pomiarów osiągnięcia założonych rezultatów oraz wskaźników realizacji zadań i ich analizy, a także weryfikacji przedmiotowej zgodności z założeniami Strategii

Monitoring finansowy obejmuje zarządzanie środkami na realizację Strategii i jest podstawą oceny sprawności ich wydatkowania dla osiągnięcia zakładanych celów rozwojowych. Polegać będzie na bieżącej kontroli finansowych aspektów inwestycji: przepływów gotówkowych i poziomu wykorzystania funduszy w poszczególnych kategoriach budżetowych, weryfikacji kwalifikowalności kosztów oraz gromadzeniu informacji o źródłach finansowania Strategii i stopniu wykorzystania dotacji w ramach projektów. Istotnym elementem będzie również kontrola wykonania wzajemnych rozliczeń i zobowiązań z podwykonawcami, ewentualnymi partnerami, uczestnikami danego projektu i pracownikami oraz weryfikacja finansowej zgodności z założeniami Strategii.

Monitoring końcowy zweryfikuje, czy wytyczone cele zostały zrealizowane.

11.3. Aktualizacja Strategii

Aktualność Strategii Rozwoju jest sprawą niezwykle ważną, zwłaszcza w aspekcie długoterminowości opracowania niniejszego dokumentu. Proponuje się przyjąć, aby uzupełnienia i rozszerzenia Strategii o nowe zadania były dokonywane raz na rok, na sesji przyjmującej budżet gminy na dany rok. Natomiast proces uzupełniania dokumentu o nowe zadania inwestycyjne i projekty będzie zawsze

powiązany z procedurą konstruowania budżetu. Wszystkie postulaty i propozycje zmian Strategii będą realizowane zgodnie z zasadą partycypacji społecznej.

Wnioski dotyczące uaktualnienia Strategii będą zgłaszane przez zespół koordynujący lub koordynatora Strategii, powołanych przez Wójta Gminy. Wnioski aktualizujące strategię opierać się będą na wynikach monitoringu i ewaluacji zadań objętych dokumentem, po uwzględnieniu zmian zachodzących w otoczeniu gospodarczym i społecznym Gminy Boniewo

Konieczne jest także uzupełnianie Diagnozy Gminy oraz ewaluacja osiąganych postępów w realizacji celów strategicznych i operacyjnych, przy wykorzystaniu obszarów strategicznych oraz w celu osiągnięcia założonej wizji i misji Strategii. Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom strategicznego, jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów, a w konsekwencji osiągnięcie stanu zakładanego w wizji. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących strategii pozwala na bieżące korekty działań podmiotów wdrażających strategię w razie wystąpienia nieprawidłowości. Osiągnięcie wyznaczonych w Strategii celów monitoringu uwarunkowane jest ilością i jakością informacji zgodnie z przyjętymi procedurami monitoringowymi.

Aktualizacja Strategii może być dokonywana:

- w odniesieniu do projektów przewidzianych do realizacji w okresie programowania – raz do roku (np. z aktualizacją WPF w razie potrzeby),
- w odniesieniu do diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie – nie rzadziej niż raz na 2 lata,
- w zakresie pozostałych planowanych elementów zarządzania Strategią– w zależności od potrzeb.

Uzasadnienie podjęcia aktualizacji Strategii może w szczególności wynikać z:

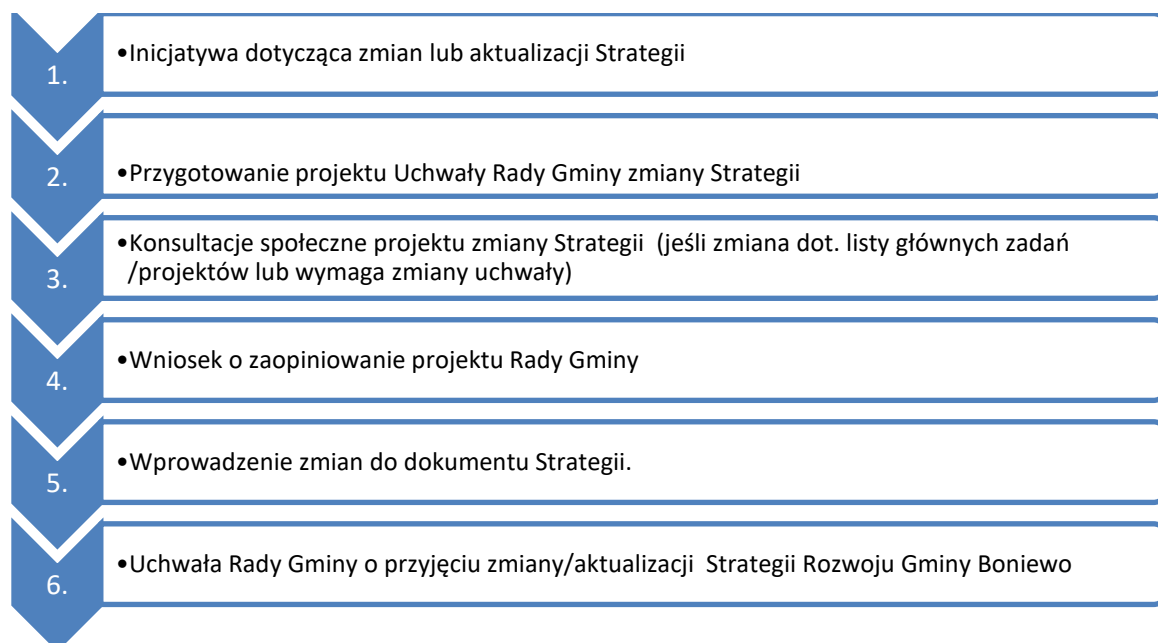
- rocznego raportu z realizacji Strategii,
- rekomendacji uzyskanych w procesie wdrażania Strategii lub innych zasadniczych dokumentów rozwojowych Gminy oraz województwa lub kraju na lata 2014-2020,
- postępu we wdrażaniu RPO WK-P 2014-2020,
- prowadzonych analiz społeczno-gospodarczych, danych na temat trendów procesu rozwoju strategicznego
- opinii partnerów społeczno-gospodarczych,
- inicjatywy grup społecznych po konsultacji z grupami mieszkańców.

Podjęte działania w zakresie zmiany Strategii powinny być także skorelowane z oceną pozostałych strategicznych dokumentów Gminy oraz województwa. Procedura aktualizacji będzie poprzedzona konsultacjami wewnętrznymi Urzędu Gminy oraz konsultacjami z partnerami społeczno

-gospodarczymi Strategii. Aktualizację Strategii zatwierdza Rada Gminy na wniosek Wójta Gminy. Zmiana następuje w trybie, w jakim on jest uchwalany.

Poniżej zilustrowano proces wprowadzania zmian i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027.

Rys.18. Aktualizacja Strategii Gminy Boniewo

Źródło danych: *opracowanie własne*

12.Promocja i komunikacja społeczna w ramach Strategii

Komunikacja społeczna związana z upowszechnieniem zamierzeń Strategii wśród przyszłych beneficjentów, jednostek organizacyjnych i innych podmiotów, zakłada przeprowadzenie następujących działań:

- umieszczenie na stronie internetowej Gminy oraz na tablicy ogłoszeniowej informacji o Strategii
- spotkania konsultacyjno-informacyjne z mieszkańcami i partnerami społeczno - ekonomicznymi służące prezentacji a następnie informacji o stanie realizacji Strategii,
- bieżące informacje zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy Boniewo, dotyczące procesu strategicznego rozwoju w Gminie,
- artykuły w prasie lokalnej,
- promocja Strategii – przedstawianie wyników realizacji (przynajmniej raz do roku aktualizacja informacji na stronie na temat osiągnięcia zakładanych wyników zadań strategicznych),
- inne metody promocji wizualnej z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji społecznej.

13. Spis tabel i rysunków

13.1. Spis tabel

Tabela 1. Wykaz powiązań Strategii z dokumentami programowymi 2014-2020.....	7
Tabela 2. Zakres powiązań Strategii z dokumentami programowymi 2014-2020.....	8
Tabela 3. Ludność Gminy Boniewo.....	14
Tabela 4. Charakterystyka ludności Gminy Boniewo.....	15
Tabela 5. Dynamika zaludnienia Gminy Boniewo.....	15
Tabela 6. Struktura ludności wg płci w Boniewie w 2005 r. i 2015 r.....	16
Tabela 7. Dane demograficzne dla gminy – ostatnie 5 lat.....	16
Tabela 8. Liczba i struktura wiekowa bezrobotnych w Gminie Boniewo.....	17
Tabela 9. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w Gminie Boniewo.....	18
Tabela 10. Liczba bezrobotnych w Gminie Boniewo w układzie miesięcznym danego roku.....	19
Tabela 11. Powierzchnia upraw na terenie Gminy Boniewo.....	20
Tabela 12. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w 2015 r. w Gminie Boniewo.....	21
Tabela 13. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Boniewo wg własności w 2016 r.....	22
Tabela 14. Mieszkańcy korzystający z instalacji w % ogółu ludności Gminy Boniewo.....	26
Tabela 15. Długość sieci wodociągowej i zużycie wody w Gminie Boniewo.....	26
Tabela 16. Długość sieci kanalizacyjnej i odprowadzone ścieki w Gminie Boniewo.....	26
Tabela 17. Edukacja przedszkolna w placówkach prowadzonych przez gminę Boniewo.....	29
Tabela 18. Prognozowane zapotrzebowanie na miejsca edukacji przedszkolnej w latach 2016-2019.....	29
Tabela 20. Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły średnie na terenie gminy.....	29
Tabela 21. Świadczenia pomocy społecznej w Gminie Boniewo w latach 2010-2015.....	31
Tabela 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Boniewo w latach 2010-2015.....	31
Tabela 23. Główne zadania/projekty strategiczne Gminy Boniewo.....	51
Tabela 24. Wykaz Programów Operacyjnych dla dofinansowania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo.....	55
Tabela 25. Wykaz Działań/Poddziałań w ramach PROW na lata 2014-2020.....	57
Tabela 26. Najważniejsze zadania podmiotów wdrażających Strategię Rozwoju Gminy Boniewo.....	60
Tabela 27. Najważniejsze zadania koordynacji działań w ramach Strategii Rozwoju Gminy Boniewo.....	60

13.2. Spis rysunków

Rys.1. Metodologia opracowania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027.....	5
Rys.2. Główne kierunki strategicznego rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027.....	12
Rys.3. Mapa lokalizująca położenie geograficzne Gminy Boniewo.....	13
Rys.4. Struktura użytkowania gruntów Gminy Boniewo.....	14
Rys.5. Prognoza liczby ludności Gminy Boniewo.....	16
Rys.6. Zmiany w strukturze bezrobocia na terenie Gminy Boniewo.....	17
Rys.7. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w Gminie Boniewo.....	18
Rys.8. Liczba bezrobotnych w Gminie Boniewo w układzie miesięcznym danego roku.....	19
Rys.9. Hierarchiczny model podejścia do procesu rozwoju w ramach Strategii.....	38
Rys.10. Wizja rozwoju Gminy Boniewo.....	41
Rys.11. Misja Gminy Boniewo.....	42
Rys.12. Wielowymiarowy rozwój Gminy Boniewo.....	42
Rys.13. Cele strategiczne rozwoju Gminy Boniewo.....	44
Rys.14. Grupy odbiorców Strategii Rozwoju Gminy Boniewo.....	53
Rys.15. System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo.....	61
Rys.16. Monitoring Strategii.....	62
Rys.17. Formy monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Boniewo.....	63
Rys.18. Aktualizacja Strategii Gminy Boniewo.....	65

14. Załączniki

Załącznik 1. *Raport z przeprowadzonych konsultacji społecznych w związku z przystąpieniem do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Boniewo na lata 2017-2027.*

Załącznik nr 2: *Wykaz wskaźników monitoringowych Strategii Rozwoju Gminy Boniewo 2017-2027*

Cel strategiczny	Wskaźnik	Źródło weryfikacji
Cel Strategiczny I: <i>Rozwój lokalnego potencjału gospodarczego i przedsiębiorczości w oparciu o zasoby sektora rolnego i przetwórstwa oraz usług, w tym związanych z turystyką i rekreacją na terenie Gminy Boniewo</i>		
WSKAŹNIKI	Powierzchnia terenów inwestycyjnych uzbrojonych	Analiza obszaru
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców (wskaźnik przedsiębiorczości)	BDL GUS
	Liczba zmodernizowanych gospodarstw rolnych	Analiza obszaru
	Liczba nowopowstałych grup producentów rolnych	Analiza obszaru
	Liczba nowopowstałych gospodarstw ekologicznych	Analiza obszaru
	Liczba nowych lub zarejestrowanych produktów lokalnych	Analiza obszaru
	Udział w dochodach gospodarstw rolnych pochodzący ze sprzedaży produktów lokalnych	Analiza obszaru
	Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON	BDL GUS
	Liczba zarejestrowanych grup producenckich	Analiza obszaru
	Liczba osób pracujących w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	BDL GUS
	Wartość kapitału zainwestowanego przez podmioty zewnętrzne	BDL GUS
	Wielkość dochodów gminy z tytułu udziału w podatku CIT	BDL GUS
	Powierzchnia terenów objętych zaktualizowanym planem zagospodarowania przestrzennego	Analiza obszaru
Cel Strategiczny II <i>Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej, turystycznej i ekologicznej oraz ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego na terenie Gminy Boniewo</i>		
WSKAŹNIKI	Liczba kilometrów zmodernizowanych dróg lokalnych	BDL GUS
	Liczba kilometrów nowo zbudowanych dróg publicznych	BDL GUS
	Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej w %	BDL GUS
	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	BDL GUS
	Długość nowo wybudowanych ścieżek historycznych	Analiza obszaru
	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej	BDL GUS
	Długość nowo zbudowanych ścieżek rowerowych	Analiza obszaru
	Liczba zrewitalizowanych budynków zabytkowych	Analiza obszaru

	Liczba turystów odwiedzających gminę	BDL GUS
	Długość oznakowanych szlaków turystycznych na terenie Gminy Boniewo	Analiza obszaru
	Liczba zrealizowanych projektów dot. ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Analiza obszaru
	Liczba nowopowstałych miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych	Analiza obszaru
	Liczba projektów realizowanych przy wsparciu środków zewnętrznych przyczyniających się do wzrostu efektywności energetycznej i promocji gospodarki niskoemisyjnej	Analiza obszaru
	Liczba zintegrowanych produktów turystycznych	Analiza obszaru
	Liczba zamontowanych instalacji OZE w Gminie	Analiza obszaru
Cel Strategiczny III. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Boniewo</i>		
WSKAŹNIKI	Liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych	Analiza obszaru
	Liczba zmodernizowanych szkół i wyposażonych placówek edukacji	Analiza obszaru
	Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych	Analiza obszaru
	Procent uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w liczbie uczniów	Analiza obszaru
	Liczba projektów zrealizowanych w wyniku oddolnych inicjatyw	Analiza obszaru
	Liczba inicjatyw dotyczących „kształcenia się przez całe życie”	Analiza obszaru
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej	BDL GUS
	Liczba imprez integracyjnych w Gminie	Analiza obszaru
	Liczba organizacji pozarządowych	BDL GUS